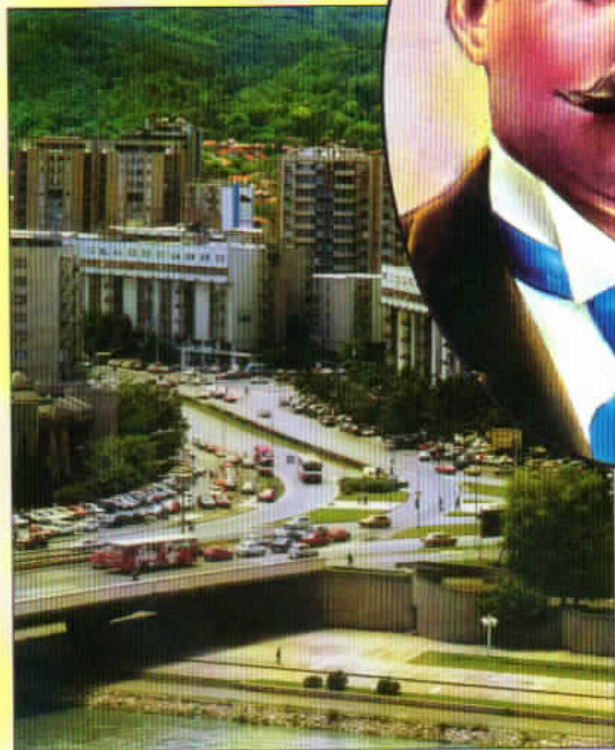

МАКЕДОНСКИ ГЛАС

GODINA XI. 2003.
TRAVANJ-LIPANJ
АПРИЛ-ЈУНИ
ЦЕНА 5 КН

34
БРОЈ

ISSN 1333-7769

ЧЕСТИТ ИЛИНДЕН
1903 - 2003

МАНИФЕСТОТ НА КРУШЕВСКАТА РЕПУБЛИКА

Браќа земјаци и мили комшии!
Ние, вашите вечни комшии, пријатели
и познаници од убавото Крушово
и од неговите китни села, без разлика
на вера, народност, пол и убедување,
не можејќи веќе да ја трпиме
тиранијата на жедните за крв
и гладните за човешко месо муртати,
што гледаат и нас и вас да нè
дотераат до нож, и нас и вас да нè
дотераат до питачки стап у нашата
мила и богата земја Македонија
да заприлега на пушта пустиња,
денеска дигнавме глава и решивме
со пушка да се браниме од тие наши
и ваши душмани и да добиеме слобода.

2

Вие мошне арно знаете оти ние не
сме лоши и разбирате оти од маќа
си ја кладовме главата во торба,
за да заживееме човешки или пак
да умреме јуначки! Бидејќи од
дедо-предедо си живееме како браќа
на оваа земја, ние ве имаме како свои
и сакаме до крај да останеме свои.
Ние не дигнавме пушка против вас –
тоа би било срам за нас; ние не
дигнавме пушка против мирниот,
трудољубиот и чесниот турски
народ, што се прехранува, како нас
со крвав пот – тој е наш брат и со
него сме живееле и пак сакаме

3

да живееме; ние не излеговме да
колуме и да грабиме, да налиме
и да крадиме – доста ни се зулумите
на безбројните дареби по нашата
сурота и окрвавена Македонија; ние
не излеговме да порусјануваме и да
ги бесчестиме башите мајку и сестру,
жену и ќерку: треба да знаете оти
вашиот имот, вашиот живот,
вашата вера и вашата чест ни се
толку скапи, колку што ни се скапи
нашите. Аниак, за да си го запазиме имотот, животот,
верата и честа,
ние сме зеле пушка. Ние не сме
муртати на својата земја, што нè
робила, ние не сме арамии у јанкесеции,
а револуционери под клетва да

4

умреме за правото и за слободата;
ние се бунтуваме против тиранијата
и против ропството: ние се бориме
и ќе се бориме против муртатите,
против арамиите, против зулумќарите
и јанкесециите, против
насилниците на нашата чест и на
нашата вера и против тие што ја
смуќаат нашата пот и го експлоа-
тираат нашиот труд. Од нас и од
нашите села да не се плашите –
никому зијан не ќе сториме. Ние не
само ве имаше како свои браќа, туку
и ве жалиме како свои браќа, бидејќи
разбираме оти и вие сте робје како
нас, робје на царот и на царските
бегови, ефендии и наши, робје на

5

Богатите и на силните, робје на
насилниците и на зулумќарите, што
ја запалија царштината од четирите
страни и што не натера нас да
дигнеме глава за право, за слобода
и за човечки живот. За право, за
слобода и за човечки живот ве
каниме борба! Елате, браќа муслимани,
при нас да тргнеме против
вашите и нашите душмани! Елате
под бајракот на »Автономиа
Македонија«! Македонија е заедничка
наша мајка и вика за помош. Елате
да ги скршиме синцирите на
ропството, да се куртулим од маќи

6

и страданија, и да пресушиме реките
од крв и солзи! Елате при нас, браќа
да су слејме душите и срцата и да
се спасиме, та да ние и нашата
челада и пречелада да живеат мирно,
да си работат спокојно и да напредуваат!
... Мили наши комшии! Како
Турци, Арнаути и муслимани,
разбираме, вие се со мислите, оти
царството е ваше и оти вие не сте
робје, штом на царскиот барјак
нема крст, а има звезда и месечина.
Оти не е така и оти грешите, вие
бргу ќе се сетите и ќе го разберете.
Ама ако ви намуз да дојдите при
нас и да се објавите против царската

7

тиранија, ние, вашите но татковина
и по страдања браќа, нема да се
докачиме и не ќе ве мразиме. Ние
саму ќе се бориме и за нас и за вас,
ако е потребно, до еден ќе умриме под
бајракот за нашата и ваша слобода
и за нашето и ваше право. »Слобода
или смрт« е писано на нашите чела
и на нашиот крвав бајрак. Ние веќе
го дигнавме тој бајрак и нема
браќање. Ако и вие нè имате како
ваши браќа и ни сакате доброто,
ако есаните пак да живеете со нас,
како што сте живееле од сега и ако
сте верни и достоини синови на мајка
Македонија, можете да ни помогете

8

само со едно нешто – а тоа е голема
помош: да не се заортачите со
душманите, да не дојдете со пушка
против нас и да не правите зулуми
по русјански села!

Нека Господ Бог да ја благослови
светата борба за правото и слобода!

Нека се живи борците за слободата
и сите чесни и добри македонски
синови.

Ура! За »Автономна Македонија«!

Благоја Јовановски

ИЛИНДЕН - НАШАТА ИСТОРИСКА ГОРДОСТ!

Драги наши читатели,

на 2-ри август 2003 година во Самобор го празнуваме најголемиот датум, најголемиот празник на македонскиот народ - ИЛИНДЕНСКОТО ВОСТАНИЕ. Македонскиот народ нема поголем датум од Илинденското востание. Илинден е нашата историска гордост! Тоа е и ќе и си остане засекогаш еден голем настан во македонското ослободително движење. Денот на пророк Илија беше одреден за дигање на востанието. На 2-ри август 1903 година во 12 часот на полноќ Крушево беше нападнато од востаниците и по жестоки борби на другиот ден ослободено. Во градот веднаш е воспоставена револуционерна власт, позната во историјата под името Крушевска Република, најдемократска институција по своите начела на Балканот тогаш. Крушевската Република беше врвното достигнување на Илинденското востание на македонскиот народ и народностите од Македонија. Наклонетиот, кон македонското ослободително движење, европскиот печат го опишува султанот како крвожеден, кој Македонците ги држи под нож, ги ограбува до кожа, им ги обесчестува жените. Во одбрана на македонската кауза застанале познати имиња како: Лав Толстој, Максим Горки, Анатоли Франс, Жан Жорес, Виктор Берар, Хенри Браилофорд и други.

Востанието на македонскиот народ на 2-ри август 1903 беше, меѓутоа удавено во

крв. Крушевската Република згасна по десетина дена во рушевините на искориското гратче, кое беше до темел изгорено. Но, тоа како феникс се роди од сопствената пепел на 2-ри август 1944 година, во лицето на АСНОМ, кога по четиригодишна борба на македонскиот народ, се роди денешна Република Македонија, кон која со љубов и надеж гледаа и Македонците под Грција и тие под Бугарија и Албанија.

Македонија не е ниту нова ниту млада земја и следствено на тоа ниту Македонците не се нова и млада нација. Напротив, Македонија е земја со илјадагодишна култура и цивилизација која многу ја задолжила и самата европска култура и цивилизација. Македонија е почва на која за прв пат е посеано семето на христијанството кое дава печат на целокупната двеилјадна европска култура и цивилизација. Македонија е земја во која за прв пат е посеано семето на словенската писменост и литература.

Од содржината на ова списание можете да се запознаете со богатата и разновидна активност на Заедницата на Македонците во Република Хрватска, македонските културни друштва, Хрватско-македонското друштво и МПЦО, што можеме да бидеме посебно задоволни. Сите програми во оваа година се посветени на одбележувањето на стогодишнината на Илинденското востание.

Заедницата на Македонците и Редакцијата на списанието "Македонски глас" на сите свои читатели со најубави желби им го честита ИЛИНДЕН 1903-2003 г.

Киро Глигоров, првиот претседател на Република Македонија ВЛИЈААМ НА ЈАВНОСТА КОЛКУ ШТО Е ТАА ПОДГОТВЕНА ДА СЛУША

При неодамнешната посета на Хрватска го замоливме господинот Киро Глигоров, првиот претседател на Македонија специјално за "Македонски глас" да одговори на неколку прашања врзани околу неговите сегашни активности

• Која беше целта на ова Ваше патување во Хрватска?

• Од господинот Борис Вукобрат добив покана да дојдам во Цавтат. Овој ценет стопанственик по познатите настани со распадот на бившата Југославија формира Фондација за мир и мирољубиво решавање на кризи, која е многу активна и на своите конференции собира високостручни кадри. Така и во Цавтат беа експерти од сите поранешни југословенски републики, а темата беше да се скенира сегашната состојба на економски план. Сесијата беше многу успешна и заврши со констатација секоја година да се освежуваат сознанијата врзани за економските движења на овие простори. Иако јас не сум член на оваа Фондација бев повикан да се запознам со најновите сознанија и да дадам свое мислење.

• За време на Вашиот претстој во Хрватска се сретнавте и со претседателот Стјепан Месиќ. Кажете ни колку е долго и големо Вашето пријателство?

• Како и при секоја моја посета на Хрватска, така и овој пат, се сретнав со претседателот Месиќ. Токму при оваа посета тој ме потсети на една дамнешна случка, која се одигра вака: во долготрајните расправи пред распадот на Југославија Милошевиќ истапи со едно мислење дека треба да ја "пуштиме" Словенија да си оди затоа што тие мислат дека се средна Европа, а ние другите да си останеме заедно. Тогаш, и поради Хрватска и поради Македонија, почувствував дека треба да одговорам на тоа негово размислување и му реков: "Господине Милошевиќ, многу лесно се откажавте од една Словенија затоа што тоа за вас е нужно, но што ќе биде ако Хрватска или Македонија ја побараат својата независност?" Тоа за Месиќ беше вистинското нешто што некој го изговори на тие наши долги собири. Јас порано не го познавав Месиќ, па тогаш

Киро Глигоров

осознав дека тој има своја замисла и се бори за својата земја, исто како што и јас се поставував во тоа време. Затоа нашите врски од тогаш до денес продолжија по нагорна линија, па уште го применуваме договорот што тогаш си го ветивме, а тоа е – ако по која било причина Месиќ доаѓа во Скопје да биде мој гостин, а ако јас доаѓам во Загреб да бидам негов гостин. Така и сега бевме негови гости на ручек, при што се разви многу пријателски разговор.

• Кои се сегашните активности на Фондацијата што Вие ја формиравте – "Киро Глигоров"?

• Фондацијата ја води Одбор составен од истакнати македонски интелектуалци, а нејзин директор е Љубомир Фрчковски. Проектиравме неколку поректи на кои треба да работиме. Тие не се од некој дневен карактер, туку се врзани за некои историски и државнички интереси на Македонија, како на пример меѓунационалните односи – едни од клучните проблеми за нашиот опстанок, потоа стратешки истражувања за иднината на Македонија... Не можам да речам дека многу сме направиле, можеше и повеќе, но такви беа времињата (пред сè судирот со Албанците) и сето тоа ја забави работата на

Фондацијата. Сега собираме средства - без пари ништо не може да направите - а дотогаш сите оние кои се собрани околу неа работат без пари. Покрај Фондацијата формиравме и Форум, кој работи една година и собира поголем број интелектуалци: писатели, академици, универзитетски професори, кој од време на време се состанува и го дава своето мислење за сегашната состојба на Македонија. Форумот не е многу проследен од медиумите, кои повеќе гледаат каде има некоја афера (ха,ха,ха) но сепак се објавува по нешто од нашата работа. Неодамна Форумот го осуди обидот на Љупчко Георгиевски да ја подели Македонија и во еден од нејзините највитални делови да се прошири на Косово, а ние да останеме без Струга, Охрид, Кичево, Дебар, Гостивар, Тетово...

• ...А Скопје да биде главен град?

• Да, барем со еден дел. Неодамна во посета ни беше царот Симеон Втори, кој изрази желба да ме посети. Тој држи до тоа да покаже дека нема многу врска со своите царски корени, па затоа својот дворец во Софија го подари на општината, како што и кралската вила кај Варна и ја отстапи на државата за во неа да прима некои високи гости. Затоа, неговата сегашна посета ја искористив отворено да му го поставам прашањето – до кога Бугарија ќе смета дека сме ние дел од бугарскиот народ? Тој молчи. Незгодно му е да рече нешто што би било искористено против него. Потоа ми рече: "Знаете што – денес во Бугарија има околу два милиона Македонци, останати кај нас што по Илинденското востание, што по Балканските војни, и можам слободно да речам дека тие се поголеми Бугари од нас! (ха,ха,ха) Затоа Ви предлагам заедно да го прославиме Илинден – сакате во Охрид, сакате во Софија..." Му одговорив: "Ние не можеме да ви забраниме да го славите Илинденското востание, но морам да Ви предочам еден историски факт. Кога во Смилево е одржан состанокот за дигање на востанието на повеќето противења дека турската војска е голема и силна, бугарскиот делегат Серафов изјавил дека не треба да се плашат од поради тоа затоа што ако било што стане Бугарите ќе претекнат во помош и ќе им помогнат на востаниците. Знаете

дека до таква помош не дојде, а востанието и Крушевската република беа угушени..."

• *Кои се Вашите сегашни ангажмани во политичкиот живот на Македонија? Бараат ли "помладите" совет од Вас?*

• Не сум ни во еден државен или партиски форум. Затоа и со неколкуте интелектуалци го формиравме нашиот независен форум, кој не бара пари од државата. Многу новинари ме прашуваат за моето мислење околу некои настани, а јас им говорам онака како што мислам. Со тоа некои се слагаат, некои не се слагаат, но тоа е нашата ситуација. Што се однесува до тоа дали помладите бараат некој совет од мене можам да кажам дека сум имал две средби со сегашниот претседател на Македонија (Борис Трајковски з.н.). Првата беше кога му ја предавав должноста, па му кажав за некои мои сознанија, а втората беше кога требаше да се потпише Охридскиот договор а во него стоеше дека треба да се исфрли една битна формулација од македонскиот Устав, односно да се исфрли македонскиот народ. Тоа свое мислење и јавно го изнесов. Влијаам на јавноста колку што е таа подготвена да слуша, не повеќе. Сепак, не можам да речам дека има некое големо интересирање за пренесување на моето политичко искуство.

• *Како Ви минуваат пензионерските денови?*

• Пред да одговорам на ова прашање морам да нагласам дека многу си го сакам семејството и жената. Научен сум да работам. Еднаш ме пензионираа кога немав ни 60 години и многу ми беше тешко. Дотогаш жената ми велеше: "Ти пораснаа децата без татко!", а јас молчев затоа што тоа беше вистина. А кога дојде ситуација ништо да не работам и да седам дома, жената ми вели: "Добро, ти мислиш само вака да седиш и ништо да не работиш!" (ха,ха,ха). Сега работам во просториите што ми ги додели државата. Секој ден примам луѓе кои од мене бараат совет или едноставно доаѓаат кај мене малку да си помуабетиме. Покрај тоа, со Нада посветени сме на нашите внуци и правнуци, па сега можам да го избришам "гевот" што малку време сум посветувал на моите деца.

Марина Апостоловска – Вујаклија

Ilija Krneta, predsjednik zbora medija nacionalnih manjina

PROMICAT ĆEMO JAČANJE LJUDSKIH I MANJINSKIH PRAVA

Zbor medija nacionalnih manjina Hrvatskog novinarskog društva unapređivat će međuetničku suradnju i toleranciju, a time i obogaćivati i osnaživati ukupan kulturni i medijski identitet hrvatskog društva. Zalagat ćemo se da hrvatsko zakonodavstvo na području manjinskih prava ne bude tek mrtvo slovo na papiru, naglašava Krneta

Prije nekoliko mjeseca, točnije 26 ožujka, Hrvatsko novinarsko društvo osnovalo je Zbor medija nacionalnih manjina. Prema statutu HND-a postoji odluka Skupštine HND-a, donesena prije nekoliko godina, da se osnuje i Zbor medija nacionalnih manjina, koje je napokon dočekao i svoje osnivanje. Na konstituirajućoj sjednici izabrani su Izvršni odbor i predsjednik Zbora, a ta je čast pripala Iliji Krneti, slobodnom novinaru iz Zadra, što je i povod ovom razgovoru s njime.

• Koji je cilj osnivanja Zbora?

• Osnovni cilj osnivanja Zbora je stručna i profesionalna afirmacija članova te zaštita sveukupnih stakovih interesa. Njegovanjem profesionalnog i etičkog novinarstva, što je moguće više, poticati ćemo primjenu svih relevantnih zakona koji se tiču manjina, primjerice Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina, Zakona o HRT-u i drugih.

• Kakav je vaš program rada i odnosi li se na neko određeno vremensko razdoblje?

• Program rada koji smo usvojili na konstituirajućoj sjednici odnosi se na razdoblje od godinu dana, no on je samo

okvir jer želimo biti dinamični i vrlo rado ćemo ga nadopunjavati novim idejama i prijedlozima. Naime, novinari u svojim dnevnim aktivnostima svakodnevno nailaze na određena pitanja u rešavanju kojih se može i treba angažirati Zbor.

• Uskoro otvarate i web stranicu Zbora?

• Da, no to nam je trenutno jedna od prioritarnih zadaća. Pokrenut ćemo i redovito organiziranje radionica za obrazbu novinara medija nacionalnih manjina u suradnju s Međunarodnim centrom za obrazovanje novinara i, nadamo se, sa zagrebačkim Fakultetom političkih znanosti. Tražit ćemo rješenja za nabavu tehnološke medijske opreme za potrebe redakcija, računala, snimateljske opreme i dr.

• Pripremate i Okrugli stol o medijama i nacionalnim manjinama.

• Okrugli će stol imati naziv "Mediji i nacionalne manjine - trenutno stanje i mogućnosti". Očekujemo da ćemo uspjeti animirati mnoge relevantne stručnjake. Pozvat ćemo predstavnike ICEJ-a, Međunarodni centar za obrazovanje novinara, zatim predstavnike Hrvatskog helsinškog odbora, Ureda za nacionalne manjine

hrvatske Vlade, Centra za ljudska prava te predstavnike redakcija HRT-a koje prate nacionalne manjine. Izdali bismo zbornik radova s tog okruglog stola, jer će mnoga izlaganja i diskusije imati i programski karakter i biti od velike koristi u budućem radu našeg Zbora.

• Od koga očekujete financijsku pomoć?

• Glavni temelj i okvir, statutar, predstavlja Hrvatsko novinarsko društvo. Međutim, zbog realizacije određenih programa i specifičnih potreba manjinskih manjina, pomoć ćemo tražiti i od drugih institucija. Obratit ćemo se Savjetu za nacionalne manjine, koji već predstavlja hrvatsko "Ministarstvo za manjine". Nadamo se da će komunikacija Zbora sa Savjetom biti redovita i uzajamno korisna. Očekujemo pomoć i od međunarodnih organizacija, koje po svom programu i misiji promiču jačanje ljudskih i manjinskih prava i svojim djelovanjem potiču izgradnju kulture tolerancije. Računamo i na pomoć diplomatskih predstavništva onih država koje su matične zemlje hrvatskih nacionalnih manjina i koje su prirodno zainteresirane za jačanje uloge i statusa svojih sunarodnika, odnosno svojih naci-

onalnih manjina u Republici Hrvatskoj.

• **Kako informirate članove Zbora o svom djelovanju, kao i sve druge zainteresirane pretstavnike manjina i o kojim temama?**

• Osim tehničkog načina komunikacije - telefonom, telefaksom, e-mailom, dopisima, planiramo postaviti web - stranicu za interaktivno komuniciranje i sa zanimljivim sadržajima. Primjerice, kontinuirano bismo prenosili tekstove iz drugih medija i objavljivali na webu. Utemeljiti ćemo i poseban tip novinarske nagrade, s tim da nagrada bude odavanje priznanja za poticanje i unapređivanje međuetničke suradnje i tolerancije, a time naravno i za obogaćivanje i osnaživanje ukupnog kulturnog i medijskog identiteta hrvatskog društva. Također ćemo organizirati press-konferencije, a javit ćemo se i priopćenjima za medije. Vrlo je važno da i mediji budu kanal komunikacije iz-

među Zbora i javnosti, posebno oni mediji koji su se već istaknuli značajnom ulogom u demokratizaciji hrvatskog društva u proteklom desetljeću, što će biti jedan od kvalitetnih i efikasnih načina kojim ćemo informirati sve zainteresirane, odnosno širu javnost.

• **Naglašavate da ćete raditi na izgradnju takve medijske i društvene kulture u kojoj neće biti moguće da promotori i zagovornici nesnošljivosti steknu pravo javnosti i društveni legitimitet.**

• Ima, nažalost, i negativnih pojava u hrvatskim medijima, kada su manjine u pitanju, a što je potvrdilo i godišnje izvješće Vijeća za medije HHO-a. Nerijetka je pojava u hrvatskim medijima da se čak počinjeljima prijestupa i kaznenih djela, ako su oni pripadnici nacionalnih manjina, uz ime navodi i njihova nacionalnost i vjera, što za samo djelo nema nikakvu važnost. Primjerice, nedavno je u crnoj kronici u vrlo

uglednom dnevnom listu pisalo: "Uhićen Makedonac sa smotuljkom heroína", zatim u istom listu: "Silovao Romkinju u osobnom automobilu", da bi na kraju pisalo "Silovanje se dogodilo na području općine Ivanska, a neslužbeno doznajemo da je riječ o Romima". Žalosno je da novinari i urednici, kada su manjine u pitanju, posežu za takvim naslovima koji se mogu tumačiti kao čista nacionalna segregacija, a ovo tvrdim zbog toga što nikad niste pročitali, niti ćete pročitati, i to je dobro, primjerice: "Uhićena Hrvatica sa smotuljkom heroína" i sl.

• **Ističete da ćete se maksimalno zalagati za prava nacionalnih manjina.**

• Kroz Zbor ćemo se zalagati da hrvatsko zakonodavstvo na području manjinskih prava ne bude tek mrtvo slovo na papiru ili samo dekoracija za naše europske partnere, nego ono istinski zaživi, te da ga u svakodnevnom životu prihvate oni na koje se odnosi.

АКТИВНОСТИ НА МУЗИЧКИТЕ СЕКЦИИ НА МКД "КРСТЕ МИСИРКОВ"

СРЕДБИ НА ЗАГРЕПСКИТЕ МУЗИЧКИ АМАТЕРИ

Во состав на манифестацијата "26-ти средби на загрепските музички аматери" која трае од 17-ти мај до 11-јуни оваа година, во вторникот на 20-ти мај, во Домот на пензионерите "Трешњевка" настапија музичките секции на МКД "Крсте Мисирков" од Загреб. Вокалната група "Распеана Македонија" отпеа неколку изворни македонски песни, а инструменталниот ансамбл "Тга за југ" се претстави со модерна адаптација на македонски песни и ора.

Покрај секциите на МКД "Крсте Мисирков", истиот ден настапија и женскиот хор "Максимиr", мешовитниот хор на ТПД "Звоно", мешовитниот пејачки хор при КУД "Ново Брестје" и машкиот пејачки хор ХСПД "Съеме" од Шестине.

Манифестацијата, во своите дванаесет концертни денови, ќе претстави 74 музички групи, кои

со своето делување ја збогатуваат културната панорама на градот Загреб.

А. Ц. Арџина

Вокалната група "Распеана Македонија"

ДЕНОВИ НА МАКЕДОНСКАТА КУЛТУРА ВО ЗАГРЕБ

Заедницата на Македонците во Република Хрватска во соработка со Агенцијата за иселеништво на Република Македонија ја организираа манифестацијата **Денови на македонската култура во Загреб**.

Манифестацијата се одржа од 27 мај до 3 јуни 2003 година.

За Македонците кои живеат во Хрватска, односно во Загреб, оваа манифестација претставува отворен прозорец да се погледа што расте и што се развива во културното поле на нашата татковина. За помладите генерации тоа е еден облик на сознание за нивното потекло, простор за сочувување и понатамошно негување на македонската духовност и култура на овие простори.

Делегацијата на Агенцијата за иселеништво која ја водеше директорот Мирче Доневски, во придружба на заменикот Сеадин Џафери и д-р Вера Весковиќ - Вангели, првиот ден ја посетија Заедницата на Македонците и МКД "Крсте Мисирков" од Загреб.

Гостите ги поздравил претседателот на Заедницата Илија Христовулов и ги запозна со организациската структура на Заедницата која е кровна организација на македонските културни друштва по градовите во Хрватска.

Директорот Мирче Доневски во својот поздравен збор истакна:

"Сто години од Илинденските настани, тоа е време да се организира културен пакет интереси на нашите иселеници и јавноста во Загреб. Манифестацијата започнува со алтернативна театарска уметност, предавање и претставување на книги и филм со тема на Илинден и настап на националниот фолклорен ансамбл "Танец". На 2 август во сто градови во светот истовремено ќе се отворат изложби со македонски предзнаци.

Заедницата на Македонците во Хрватска е претставена како најеманципирана во земјата во која делува. Културата е тоа што ги држи иселениците заедно.

Во рамките на културната соработка на иселениците со матичната земја отворен е проект за ликовна колонија во Македонија на која се повикани 15 уметници од целиот свет. Таа чест му припадна и на уметникот д-р Никола

Делегацијата на Агенцијата за иселеништво која ја водеше директорот Мирче Доневски, во придружба на заменикот Сеадин Џафери и д-р Вера Весковиќ - Вангели, првиот ден ја посетија Заедницата на Македонците од Загреб

Гроздановски, кој со задоволство ја прихвати поканата. Темата носи име "Средба со мојата мајковина", а ликовната колонија со симболично име "Цвет и корен" ќе се одржи од 20 јуни до 5 јули 2003 година во црквата "Св. Петка", во селото Белгоште, охридско".

На гостите им се врачени книги и часописот "Македонски глас" во издание на Заедницата.

Гостите од Македонија во придружба на активистите од Заедницата потоа беа во посета на Ансамблот на народни игри и песни на Хрватска ЛАДО. Тоа беше средба со управителката Ивана Лушиќ и размена на впечатоци од минатогодишната посета на ЛАДО во Скопје.

Вечерта во драмскиот театар "Гавелла" во Загреб артистите на Македонскиот народен театар од Скопје ја изведоа драмата "Балканот не е мртов" во режија на Александар Поповски. Подлошка за овај алтернативен текст на авторот Дејан Дуковски му послужи драмата "Македонска крвава свадба" од Војдан Чернодрински. Сите главни ликови и нивните имиња се јавуваат повторно али во еден нов алтернативен дијалог во кој можат да се слушнат и псовки.

После претставата, на приредениот коктел, посетителите имаа можност да се дружат со гостите од Скопје.

Марко Паризоски

ПРЕТСТАВУВАЊЕ НА КНИГАТА "СОЛУНСКИТЕ АТЕНТАТИ 1903"

Во склопот на Деновите на македонската култура во Загреб, на 28 мај 2003 година во салата на Хрватската матица на иселеници, претставена е книгата "Солунските атентати 1903" од д-р Крсте Битоски. Книгата ја претстави директорот на Агенцијата на иселениците на Република Македонија Мирче Доневски.

Сакајќи да го привлечат вниманието на светската јавност врз Македонија, група македонски анархосоцијалисти, синови на богати велешки трговци, ученици на Солунската гимназија, меѓу кои најпознати се Орце Поп-Јорданов, Коста Кирков и Илија Трчков, решаваат да извршат во април 1903 година низа напади на објекти во Солун, во кои е инвестиран странски капитал. Целта на овие напади се францускиот брод "Гвадалкивир", Отоманската банка, Електричната централа, Поштата. Самите себе се нарекоа гемиџии.

Гемија е чун со кој од Велес до Солун се превозувала разна стока. Потоа гемиите во Солун се раставуваа и продаваа како штици. На таков начин тие нестануваа. Така, младите атентатори се нарекоа гемиџии, кои ќе се трошат и ќе се самооткажат - ќе загинат за Македонија. Најавтетично за преданоста на гемиџиите кон нивното дело и почувствуваната љубов кон својот народ и својата татковина може да се види од сочуваниите документи од тогашното време. Многу драгоцен се две писма од гемиџијата Орце Радев испратени до братот Симеон Радев и својата девојка Кате. Во тие писма Орце искажува голема љубов за своите најблиски, тој ги храбри, али исто така, свестен дека се жртвува за слободата на Македонија, длабоко верува дека тие ќе го доживеат ослободувањето на саканата татковина.

Во дополнение на претставувањето на книгата "Солунски атентати 1903" проф. д-р Вера Весковиќ - Вангели ја нагласи поврзаноста на идеологијата на гемиџиите со историската борба на македонскиот народ против угнетувачите. Следни историски настан беше Илинденското востание 1903 година. Овие два

ИНСТИТУТ ЗА НАЦИОНАЛНА ИСТОРИЈА

Крсте Битоски

СОЛУНСКИТЕ АТЕНТАТИ 1903

настани имаат додирни точки со денешната положба во Македонија и на Балканот. Например Бадинтеровата комисија која зборува за право на народите за самобитност и присутност на европската дипломатија која денешните осамосталени нови држави сака да ги насочи кон соработка и мирно меѓусебно живеење.

Акциите на македонските гемиџии не можат да се изедначат со денешниот, ниту со класичниот тероризам. Во тој случај се работело за облици на борба на македонскиот народ против султанската тиранија. Македонските револуционери не се борат против турскиот народ, туку против султанската власт која спроведува државен терор против чие било јавно пројавување воља и желба за слобода.

Загреб е поврзан со гемиџиите преку д-р Павел Шатев. Тој прво живеел во Загреб, тој им дал миг за прв атентат на францускиот брод во Солун.

Гемиџиите за македонската историја се очајници и победници и до денденеска јунаци на Македонија.

Книгата и филмот се долг на македонскиот народ кон тие јунаци.

Д-р Вера Вангели потоа одржа предавање "Средба со 100-те години на илинденската парадигма за опстојба".

Марко Паризоски

Претставување на книгата

VRIJEDAN PRILOG PROŽIMANJA MAKEDONSKE I HRVATSKE KULTURE

Zbornik radova s međunarodnoga znanstvenoga skupa održanog u Zagrebu i Đakovu 23-24. lipnja 2001. "Dani Dimitrija i Konstantina Miladinova", urednik Borislav Pavlovski, Zajednica Makedonaca u Republici Hrvatskoj, Zg, 2003.

Zbornik radova *Dani Dimitrija i Konstantina Miladinova* značajna je književnopovijesna publikacija koja kroz jedanaest tekstova makedonskih i hrvatskih autora donosi presjek kontekstualnoga pretapanja i nadopisivanja ove dvije nacionalne književnosti. Četiri teksta objelodanjena na makedonskom jeziku (G.Todorovski: *Miladinovci i makedonski ot istrajvek*; A.Guleska Hajdić *Struški govor vo poezijata na Konstantin Miladinov*; D.Stefanija: *Štrosmaer i Makedoncite*; K.Čulovkova: *Coitus methaphysicus*) i sedam tekstova na hrvatskome čine zanimljivu kulturološku cjelinu. U sljedećih nekoliko rečenica naša će se čitateljska pozornost zaustaviti na hrvatskom dijelu *Zbornika*.

Goran Kalogjera u radu *Tuga i bol kao konstante životnog puta Konstantina Miladinova* sociološki kontekstualizira njegov lik pokušavajući proniknuti u onu specifičnu dimenziju pjesnikove privatnosti koja oslikava njegov miran, blag i krotak karakter. Deskriptivna metoda članka zasigurno je razvijena na bilješkama tajnika J.J.Strossmayera Milka Cepelića koji je o Konstantinu zapisao sljedeće: «Bio je srednjeg visa, otanak, crne brsti (puti), brade i brkova... Pojave je bio simpatične, besjede umiljate, ali upalih očiju i posve patničkog izgleda...». Analizirajući dijelove njegovoga pjesništva Kalogjera zaključuje kako je Miladinov kao pjesnik blizak romantizmu što je posebice vidljivo u teškim, trpkim, sumornim i elegičnim stihovima koji su u isto vrijeme i ponajbolji pokazatelj njegove duhovnosti, emotivnosti i neospornog pjesničkog talenta. Borislav Pavlovski, urednik zbornika i autor drugoga u nizu članka naslovljenog *Simbolično pletivo Tuge za jugom Konstantina Miladinova* komentirajući 13 po redu pjesmu u njegovom petnaestopjesmovnom opusu zadržava se na izdanju teksta objavljenom prvi puta u beogradskim novinama *Dunavski labud* (1861., br.20), ukazuje kako je ona čvorišnom mjesto

makedonske književnosti 19. stoljeća. Pedantno, mirno, detaljno i argumentirano Pavlovski komparira prijevode ove pjesme (na hrvatski jezik preveli su Zlatko Tomčić i Luko Paljetak, na čakavko narječje Ljerka Car Matutinović, a na kajkavsko Zvonko Kovač). U tekstu autor naglasak stavlja na propitivanje pozicije i funkcije simbola romantičarske lirike kao što su *orao, krila, sunce i tuga* zaključujući kako preko njih K. Miladinov postiže sintezu emocionalnih i intelektualnih funkcija u poetskom tekstu. Josip Bratulić u radu *Josip Juraj Strossmayer i braća Miladinov* naglašava kako kroz kontekst 19. stoljeća odnos trojice istomišljenjika odražava njihova nastojanja da se težnja za slobodom, jednakošću i bratstvom među narodima provede kroz tekstualnu praksu otvarajući i na taj način jednu od mogućnosti ispravnog i slobodnog iskazivanja narodnosti. U radu Stanislava Marijanovića *Biskup dakovački Josip Juraj Strossmayer i spomen na podvig braće Miladinov* ukazano je na ulogu biskupa u javnoj, kulturnoj i mecenatskoj djelatnosti potrebnoj za bolje razumijevanje njegova donosa prema braći. Njegove kroatocentrične ideje kroz zagrebo-centričnost primijećene su u književnim tekstovima Vitezovića, Gaja, Šenoa, Matoša i Krleža pa ih Marijanović također vrlo detaljno navodi. O makedonskom jeziku koji se izrazitijom upotrebom javlja tek na početku 19. stoljeća kada je počeo pokret za oslobađanje od grčke vlasti koji se ostvarivao kroz jezični, kulturni, obrazovni i duhovni proces piše Borjana Prošev Oliver u članku *Neki sociolingvistički aspekti jezika makedonskog preporoda*. Autorica navodi tri leksička sloja makedonskoga jezika: 1. tradicionalna slavenska knjiška leksika; 2. balkanizmi; 3. internacionalizmi koje potom oprimjeruje i kroz narodnu poeziju iz *Zbornika* braće Miladinov. Posebno intrigantan članak je Vlade Pandžića naslovljen *Recepcija makedonske književnosti u hrvatskom školstvu u*

kojemu autor donosi kronološki pregled hrvatskih udžbenika od 19. stoljeća do danas posebno se zaustavljajući na onim poglavljima posvećenim makedonskoj književnosti. Autor primjećuje kako je ona bila bolja zastupljena u udžbenicima prilagođenim za školovanje svećenika te da se do 1990-tih makedonska književnost još spominje u hrvatskom školskom sustavu (posebice autori K. Racin, S. Janevski, A. Šopov i M. Matevski). U posljednjem desetljeću dvadesetoga stoljeća tek izvrsne antologije suvremene makedonske drame i proze koje je priredio B. Pavlovski nadopunjavaju prazninu primijećenu u školskoj lektiri. Mirko Kovač kroz zaključni rad *Zbornika Jugoistočna međuknjiževna zajednica* polazi od hipoteze kako se južnoslavenski književni i kulturni prostor može sistematizirati tek kombinacijom kulturno-konfesionalnih s onim užim filološkim kriterijima. Ističući specifičnosti svake međuknjiževne zajednice (međuknjiževna zajednica jugozapadnih Slavena; međuknjiževna zajednica jugoistočnih Slavena; međuknjiževna zajednica južnoslavenskog naroda) Kovač zaključuje kako se one ne mogu shvatiti bez poznavanja širega slavenskoga, ali i europskoga prostora te afirmiranja *interkulturalne* povijesti književnosti.

Ovaj *Zbornik* upravo je izvrsna stopa koja nadopisuje taj već naslućen, ali i prepoznat trag.

Helena Sablić Tomić

ОСМИ ТРАДИЦИОНАЛНИ ДЕНОВИ НА МАКЕДОНСКАТА КУЛТУРА ВО ИСТРА

Отворање на манифестацијата

Осмите по ред Денови на македонската култура во Истра, оваа година се одржаа во времето од 22 до 25 мај со нагласок на прославата и одбележувањето на најголемиот јубилеј 100 годишнината на Илинденското востание и Денот на македонските и сеславенски просветители, солунските браќа Св. Кирил и Методи. Тие станаа еден од врвните културни настани на подрачјето од најзападната жупанија на Јадранското крајбрежје, создавајќи традиционален пристап кон меѓуетничката културна соработка. Кога се анализира изминатиот период од осумте години и секој понаособ од овие настани, тешко би се определиле за најзначителниот, најубавиот и највпечатливиот од нив. Секој настан се случувал во времето и просторот на својата актуелност. Ги носел со себе своите прашања, дилеми и решенија и ангажмани, не сам на МКД "Кочо Рацин" и неговите членови како организатори, сите Македонци жителите на Пула и Истра, од приморјето и гостите од Република Македонија, веќе севкупното население на ова подрачје, во една плодна меѓуетничка културна соработка.

И овој пат, кога препознатливите и во овој крај омилени и со задоволство слушани мелодиите на македонските староградски песни во изведба на вокалниот состав "Ленка" со "Македонските чалгии" составот од класични инструменти на Македонското културно друштво на истарска жупанија "Кочо Рацин" од Пула и нивните гости Фолклорниот ансамбл "Александар Македонски" од Скопје со 28 играорци и пејачи, момци и девојки, подржувани од 5 члениот оркестар на класични инструменти

со своите настапи на 22 мај годинава во 17 часот, ги собраа многу те граѓани на плоштадот "Портарата" кај прочуената "Златна Porta" Флавијевскиот Славолук прочуениот пулски историски споменик, најавувајќи го отворањето на Осмите денови на македонската култура во Истра, кое официјално уследи два сата подоцна во големата сала на Универзитетската научна библиотека во Пула.

Овие културни средби ги отвори претставникот на Амбасадата на Република Македонија во Република Хрватска, господинот Владимир Крстевски. Во свечено уредената сала со изложбените експонати на сликите од Илинденското Востание, објавени пред 100 години во загребачкото списание "Дом и Свијет" со конферансата на проф. Алдо Климан кој ги поздрави присутните со стиховите на песната "Горо ле, горо зелена". По воведниот збор, собирот е наставен, со поздравните зборови на Прочелникот на жупанискиот управен оддел за италијанската национална заедница и другите етнички групи проф. Фабрицио Радин, кој ја истакна ангажираноста на Македонците во сите клетки на општествениот, културниот живот на Истра, стопанските структури, како и во сите други клетки на соживотот на овој приморски крај. По неговото излагање, традиционалното "Добре-дојде" на присутните им го порача претседателката на МКД "Кочо Рацин" госпоѓата Славица Сагадин, назначувајќи го моментот како своевиден фестивал на етничките културни, спортски, уметнички и други дострели во големиот дијапазон на дејностите и создавањата кои ќе бидат представени во текот на културните средби во Пула и настаните низ кои ќе се манифестираат.

Поздравите од Македонско-хрватското друштво од Република Македонија на присутните им ги пренесе проф. др. Тодор Чапраганов. Тој одржа предавање за генезата на ослободителните движења на Македонците против Османлиската империја. Низ колажот од идејните просветителни етнички будења и настојувања до акциите на комитските чети, Слунските атентатори - "Гемидиите" до круната на тоа Илинденското Востание, како и натамошните борби до ослободување и создавање на слободна, независна Република Македонија.

Р. Д.

U Đakovu održani 6. Dani braće Miladinov

POTVRĐENA I PRIHVAĆENA KULTURNA MANIFESTACIJA

Uspjeh neke kulturne manifestacije, između ostalog, potvrđuje se njenim trajanjem i recepcijom. Dani braće Miladinov u Đakovu koji se već šest godina (od 1998.) održavaju u Đakovu, i svojim posljednjim izdanjem opravdali su ugled vrijedne kulturne manifestacije.

Pokrenuti su u spomen na događaj od prije 142 godine, kada je zaslugom i financijskom potporom biskupa J. J. Strossmayera, tiskana temeljna knjiga makedonske kulture i književnosti - Zbornik braće Miladinov. Šesti Dani braće Miladinov održani su 21. lipnja 2003., u ispunjenoj Gradskoj knjižnici i čitaonici u Đakovu. Organizator je i ovaj puta bila Zajednica Makedonaca u Republici Hrvatskoj, posebice njihov agilni osječki ogranak. Održavanje 6. Dana, potpomogli su Ured za manjine Republike Hrvatske, Gradska poglavarstva Osijeka i Đakova, Županija osječko-baranjska, Gradska knjižnica i čitaonica Đakovo. Prije samog svečanog programa, predstavnici Zajednice Makedonaca u Republici Hrvatskoj i ostali gosti, u pratnji predstavnika Grada Đakova i Biskupije đakovačke i srijemske, obišli su Spomen-muzej biskupa Strossmayera gdje ih je dočekaao ravnatelj prof. Petar Strgar, te su položili vijenac na grob biskupa Strossmayera i na spomenik poginulim braniteljima Đakovštine.

Prije početka programa u Gradskoj knjižnici okupljene je pozdravio prof. Blagoja Jovanovski, svakako najzaslužniji u pokretanju i održanju ove priredbe. Ovom vrijednom kulturnom događaju nazočio je i đakovački gradonačelnik Zoran Vinković, njegov zamjenik Ivica Lončarević, kancelar Đakovačko-sri-

jemske biskupije mons. Luka Strgar te ministar za kulturu u veleposlanstvu Republike Makedonije u Hrvatskoj. U svojim pozdravnim riječima visoki gosti istakli su važnost đakovačkih Dana braće Miladinov ne samo u kulturnom smislu, već i u boljem povezivanju dva prijateljska naroda. Posebno su istaknute veze između Strossmayerova Đakova i Struge, rodnog mjesta braće Miladinov.

Nakon uvodnih riječi nastupio je pjevački zbor "Vardarke" s tri makedonske i jednom hrvatskom pjesmom. Treba spomenuti kako je ovaj zbor dobio priznanje Gradskog poglavarstva Osijek za svoj prinos u uspješnom dočeku Svetoga Oca u Osijeku.

Nakon "Vardarki" predstavljen je Zbornik radova sa znanstvenog skupa posvećenog Konstantinu i Dimitriju Miladinovu. Zbornik je uredio prof. dr. Boris Pavlovski iz Zagreba, a izdavač je Zajednica Makedonaca u Republici Hrvatskoj.

Osim urednika i autora jednog od tekstova u Zborniku dr. Pavlovskog, ovo vrijedno izdanje predstavila je dr. Helena Sablić Tomić s Pedagoškog fakulteta u Osijeku, a o Zborniku, vezama Đakova i Makedonije kao i o vrijednoj tradiciji dana braće Miladinov u Đakovu govorio je prof. Mirko Ćurić.

Dr. Boris Pavlovski i dr. Helena Sablić Tomić predstavili su sve autore i izdvojili glavne naglaske iz tekstova sabranih u Zborniku. Zbornik je dvojezičan i dvopismen: dio autora pisao je hrvatskom i na latinici (akademik Bratulić, dr. Stanislav Marijanović, dr. Goran Kalogjera...), a dio na makedonskom jeziku i ćirilici (akademik Gane Todorovski, dr.

Dragi Stefanija...). Ova knjiga je drugi dio svojevrsne "dualogije" o braći Miladinov, započete s iznimnom dvojezičnom knjigom pjesama Konstatina Miladinova *Da vidim Ohrid, Strugu da gledam*, u kojoj su se najznačajniji hrvatski pjesnici ogleдали u prevodenju pjesničkog opusa Konstantina Miladinova na hrvatski jezik, ali, što je novo i posebno zanimljivo, na sva tri hrvatska narječja. Osim toga, u knjizi su i pjesme hrvatskih pjesnika prevedene na makedonski jezik. Treba tu još jednom spomenuti dr. Borisa Pavlovskog koji je uspio okupiti izuzetnu prevodilačku ekipu i prirediti knjigu koja je ne samo iznimno estetsko ostvarenje, već može poslužiti i studentima književnosti kao zoran prikaz koliko recepcija stranih pjesnika ovisi o sposobnostima i nadahnuću prevoditelja.

Nažalost, čini se kako je recepcija ove po svemu iznimne knjige preslaba, kako u Hrvatskoj, tako i u Makedoniji - nije čak ni predstavljena na Struškim večerima poezije. Naravno, ima vremena da ova vrijedna dualogija - pjesnička i znanstvena - dobije mjesto kakvo zaslužuje.

Dani braće Miladinov i ove godine su popraćeni dokumantacijskom izložbu, postavljenom u Gradskoj knjižnici i čitaonici, koja pokazuje presjak do sada održanih Dana, kao i ostalih kulturnih djelatnosti zajednice Makedonaca u Republici Hrvatskoj.

Djelo braće Miladinova živi i danas, a najbolji su dokaz šesti održani Dani braće Miladinov i najavljeni sedmi, koji će se održati ponovno krajem lipnja 2004., kao potvrđena, i u Đakovu i u hrvatskoj kulturnoj javnosti, prihvaćena kulturna manifestacija.

Mirko Ćurić

U ĐAKOVAČKE VEZOVE UTKAN I MAKEDONSKI FOLKLOR

Đakovački vezovi su jedan od najvažnijih simbola Đakova - uz katedralu, biskupa Strossmayera, ergelu lipicanca - održavaju se već 37 godina (od 1967.) krajem lipnja i početkom srpnja - čuvaju i promiču bogatu slavonsku i hrvatsku folklornu baštinu. I ne samo to, u skladu s poslovičnom slavonskom srdačnošću i otvorenosti, pozivaju folklorna društva iz cijelog svijeta da pokažu svoje običaje, svoju tradiciju i kulturu, ugošćavaju ih s radošću, a među njima su često, posebice zadnjih nekoliko godina i folklorna društva iz Makedonije. I ove godine će svečana vezovska povorka ulicama Đakova, kao i pozornica u Strossmayerovom parku, ugostiti jedno makedonsko folklorno društvo. Nikako slučajno, već kao odraz snažnih veza između Struge i Đakova, bit će to društvo Ložani-Struga, koje je već nastupalo na Đakovačkim vezovima 2000. godine. Osim toga, predstavnici Republike Makedonije u Hrvatskoj redoviti su gosti Đakovačkih vezova, a vjerojatno će tako biti i ove godine. Građani Đakova i njihovi gosti s posebnom radošću dočekaju i pozdrave drage goste iz Makedonije. U đakovačke vezove utkan je tako i makedonski narodni vez.

Za čitatelje Makedonskog glasa, koji možda ne znaju što su točno Đakovački vezovi, odabrao sam jedan ulomak iz znamenitog članka Matka Peića objavljenog prije 33 godine u Vjesniku, jer je to jedan od najljepših tekstova o Đakovačkim vezovima i Đakovu uopće.

"Nije Đakovo što pjevaju slavonske lole i bečari: "selo u tri čoška, fali samo općina i pošta". Đakovo je grad koji ne samo da ima općinu i poštu, nego i slavnu katedralu, gimnaziju, vinogorje Mandićevac, ergelu lipicanera, a ima i jedinstvenu svečanost u srpnju svake godine, narodnu svečanost zvanu "Đakovački vezovi". Dva dana traje revija naroda, njegove tjelesne i psihičke ljepote, njegove nošnje, glazbe i plesa, njegova nenadmašivoga humora.

Nigdje se ne možeš razmaziti kao u srcu Slavonije, u Đakovu. Jer nema u Hrvatskoj grada koji ima - iako asfaltiranu - mekšu ulicu. Kao onaj topli mali razdjel između ženskih grudi,

sredinom Đakova prolazi sokak u kojem su ti majstori najnježnijih, najmekših zanata: šeširdžije, čarapari, suknari, papučari! Tu ti je jedina tvrdoća: kamen - latinska riječ u imenu svetog Petra, zaštitnika katedrale. No, i Petar ovih srpanjskih dana, za vrijeme "Đakovačkih vezova", kao da je postao mekši: ne upotrebljava ključ da bilo što zaključa, ponajmanje slavonsko srce. A i njegova katedrala kao da želi žarom opeke pokazati da ne plamti samo nebeskim ognjem u tornju, nego i da bukti u bokovima vatrom naše stare matere zemlje - kao krušnica.

Nisam mogao odoljeti da ne dodem u to Đakovo gdje prijatelja dočekuju raširenim rukama, a zločestu djecu tjeraju grančicom rascvjetala jorgovana. Nisam mogao ne vidjeti u njegovu mekom sokaku golemu narodnu svečanost *Posavlja, Prikraja, Paorije - Đakovštine* i njezinih gostiju iz *Baranje i Podravine!* Povorka imena sela: *Vrpolje, Strizivojna, Piškoveci, Ivankovo, Privilaka i Prkovci.* Povorka prezimena: *Didakovići, Živići, Bratuljenovići, Zetovići, Paradikovići, Blažekovići, Voljetići, Prepunići, Hajdukovići.* Revija muških nadimaka: *Ivanišev, Franjetin, Đuretin ili babe Ruže i dida Joze ili Vatrenjakov i Kandijašev ili - kakvog li nadimka: Jednobrkovići!* Pa stotine *Kata, Ana, Marija, Eva, Ruža, i Reza* (ne zaboravimo guzatu *Teklu*). Sve prauučad slavni pješaka, konjanika i topdija od *Magente do Solferina.* Praučad žena obučenih u svilnjaču i muškaraca odjevenih u valjenu vunu.

Piloti koji prelijeću Đakovo u ove dane kažu da vide odozgo ovu svečanost narodnu, ove ljude u bijelom, crvenom, crnom i plavom - kao golem sag. Doista, i na đakovačkoj ulici, gledajući tu raznobojnu masu svijeta: kako povorka crna i zlatna ulazi u povorku bijelu i crvenu, pa se obadvije sastanu s trećom, začvore s četvrtom, raspletu iz pete - gledalac se sjeti neke davne slavonske vezačice, njezinih "pripleta" i "raspleta". Taj ponjavac od ljudi, taj ćilim od naroda ori bojama: crvenom, jarkom kao kruna pijetla, bijelom kao žitna mlječina, žutom kao šljivovica, ljubičastom kao podočnjak Kozarčeve Tene. U nitima toga pučkog saga, umjesto crteža stabla

života, srca, ptice, konja ili nekih vijuga mudro složenih, kao one na mozgu, vidiš seljake i seljanke, ali i radnike, pekare i dimnjačare, učiteljice i profesore, koji se obukoše u narodno ponoseći se svojom djedovskom baštinom. Ljudski je to divan sag pred čijim bi jakim bojama stari fovist Matisse podigao svoje zlatne naočale, gurman Derain pogladio podvoljak, a Vlaminck, taj slikar na sve ljut što nije zdravlje i snaga - skinuo bi šešir! Boje pustopašne, raspojasane, goropadne. Boje od kojih se oči zgranjavaju, a srce pomladuje!

"Đakovački vezovi" zaista su vez naroda. Čovjek Đakovštine, kao rijetko koji u Hrvatskoj, živi među svojim, bližnjima etički organski, kao što nit vune estetski organski živi u vezu. Treba otići preko godine pa ih vidjeti kad oru, siju žanju, kad drže miting za referendum o novoj cesti, o popravku stare škole, kad pjevaju u svatovima, kad na sprovodu koračaju iza mrtvaca. Uvijek: kao nit uz nit u ćilimu! Tu ćeš osjetiti sav smisao riječi VEZ i vesti koje upotrebljavaju slavonski pisci XVIII. stoljeća Antun Kanižlić iz *Požege* i Antun Matija Relković iz *Davora*: "Rožalija gdi je? Kod Orke će biti, onde vince vije li se š njome kiti. Il se s Ljiljankom cvitje vezti uči i po platnu tankom s mudrom iglom muči" (Kanižlić: "Sveta Rožalija") ili: "I donesu posle svakojake, koja prelu, koja svide plave, pak ond' vezu nidra i rukave" (Relković: "Satir iliti divji čovik").

Narodna nošnja dobije svoju pravu ljepotu, da ne kažem svoj puni smisao, kad izide iz muzeja s lutke u selo na živa težaka. Tek kad se rubina nabora niz dva lijepa ženska bedra, tek onda možeš spoznati, što znači izraz da je rubina "skitita". Moraš vidjeti žive te grudi, bokove i leda, na koja će doći ornamentni zvani: klas, paunovo perje i rastov list! Gledajući povorke u narodnoj nošnji; imaš osjećaj da su livade umarširale u grad, da je u Đakovu defile šuma. I da ne prolaze momak i djevojka, nego raspupao grm divlje ruže i mlada šljivica u cvatu. Narodna je nošnja ovog kraja kao što su i tijelo i duh čovjeka Đakovštine, kao njegovo bilje, njegove životinje, njegovo jelo i piće - istodobna blaga i divlja!

Mirko Ćurić

NA 8. FESTIVALU MANDOLINSKIH ORKESTARA MANDOLINA IMOTA

Trijumf Skopljanaca

Grad Imotski je od 25. svibnja do 1. lipnja bio po osmi put domaćin svehrvatskog festivala mandolinista, pod nazivom "Mandolina Imota". Zbog iznimne popularnosti koju je stekao ovaj festival, on je ove godine pod pokroviteljstvom ministarstva kulture RH, Školske knjige - Zagreb, Splitsko-dalmatinske županije i grada Imotskog poprimio i međunarodni karakter. Uz 11 komornih sastava i mandolinskih orkestara, Festival je prvi put stvarno dobio i međunarodni biljeg jer su na

njemu sudjelovali sastavi iz Struge Gorice iz susjedne BiH, te Mandolinski orkestar *Skopje* iz Skoplja, koji u okviru proglašene Godine Makedonske kulture gostuje po Hrvatskoj. Kako bi nastup po Hrvatskoj bio što uspješniji, na prijedlog Makedonskog kulturnog centra u Splitu, glazbenici iz Skoplja su se odazvali pozivu i sudjelovali na Festivalu mandolinista u Imotskom, gdje su pobrali sve simpatije kako publike tako i stručnog povjerenstva za nagrade. Gostujući prvi put na festivalu u Imotskom *Skopje* se dokazao svoju iznimnu reputaciju i rijetki zanos. Riječ je o mladom orkestru osnovanom 2001. godine pod umjetničkim vodstvom profesora Ramadana Šukri, ujedno jednim od vodećih u Makedoniji koji djeluje jedinstveno, premda njegova interpretacija uzbuđuje više entuzijazmom nego li polišem i elegancijom, Emocionalno angažirani mladi glazbenici svirali

su tehnički dosta precizno i s bogatim ritmičkim nervom (Toševski). Manje nepreciznosti nisu umanjile način shvaćanja glazbenih djela i njihovu korektnu interpretaciju. Ukratko, uspjele gostovanje koje najavljuje moguću sadržajnu suradnju mandolinista Hrvatske i Makedonije.

Nagrada za najbolji orkestar "Statuu mandoliniste" rad akademskog kipara Kažimira Hraste, dobili su gosti - orkestar *Skopje*. Kao najbolji orkestar, gosti iz Skoplja su po završetku festivala, dan kasnije, u Imotskom priredili koncert ispred gradske fontane u Imotskom. Istovremeno, izražena je obostrana želja kako organizatora Festivala hrvatskog društva "Mandolina Imota", Grada Imotski kao domaćina i Mandolinskog orkestra "Skopje" da se nastavak suradnje nastavi u Makedoniji na Međunarodnom festivalu mandolinista, koji se održava svake godine u Prilepu.

Ivica Luetić

Međunarodni festival dječjeg folklora "Perlice Europe" u Osijeku

Uspješan nastup Makedonaca

Peti zaredom festival "Perlice Europe" osječanima je u tri dana svojega održavanja (27., 28. i 29. lipnja 2003.) približio narodne običaje i plesove raznih gradova i zemalja. Naime, petstotinjak je vesele i užurbane djece iz Slovačke, Mađarske Makedonije, Subotice, Kondrića, Markovca našičkog, Kutine, Đakova, Crkvara, Suze i Osijeka oživjelo grad Osijek svojim plesovima i pjevačkim umijećem.

Tri dana su dvije lokacije - Trg slobode i Amfiteatar ispred Robne kuće "Sjenjak", ispunjavali zvukovi narodnih instrumenata, šarolikih jezika i nošnji, te dinamični prikazi starih običaja. neki su plesali žetvu, drugi su imali male folklorne igrokaze, nosili cvijeće, neke su pjesme bile mirne, neke temperamentne, no sve su bile uigrane i mladenačke te širile pozitivno raspoloženje među mnogobrojnom publikom. Na festivalu je vrlo zapažen nastup imao dječji folklorni ansambl "Kitka" iz Istibanja iz Makedonije.

- Prvi smo put u Hrvatskoj. Festival je super, dobra organizacija, a i Osijek je super -

Dječji folklorni ansambl "Kitka" iz Istibanja iz Makedonije

rekli su razigrani i nasmijani folklorashi iz Istibanja u kojemu se svake godine održava međunarodni festival "Istibansko zdravoživo". Oko 20 dječjih omladinskih folklornih ansambala sudjeluje svake godine na ovom festivalu. Taj festival je član svjetskih organizacija folklora i festivala IOB i CIOFF.

Folklorni ansambl "Kitka" aktivno radi od 1975. godine, a sudjelovao je svojim nastupima u više od trideset zemalja svijeta. Umjetnički rukovoditelj, Stojko Mitkovski, iskazao je veliko zadovoljstvo na prijemu i nastupu folklornog ansambla "Kitka"

u Osijeku. Zadovoljstvo i pohvalu iskazao je i predsjednik ovog međunarodnog festivala dječjeg folklora "Perlice Europe", profesor Ivan Čavčić, i pohvalno je govorio o dosadašnjim nastupima folklornih ansambala iz Makedonije. Tom prilikom izrazio je želju da sljedeću godinu gostuje u Osijeku dječji folklorni ansambl "Iinden" iz Bitole i da na repertoaru ima igru "Teškoto". Bilo je govora i o daljnjoj suradnji, a održani su susreti i razgovori s predstavnicima Makedonskog kulturnog društva "Braća Miladinovci" iz Osijeka.

B.J.

РЕПРИНТ НА КНИГАТА "ЗА МАКЕДОНЦКИТЕ РАБОТИ" од Крсте Петков Мисирков

Агенцијата за иселеништво на Република Македонија по повод 100-годишнината од излегувањето на книгата "ЗА МАКЕДОНЦКИТЕ РАБОТИ" од Крсте Петков Мисирков, која е печатена во 1903 година, во мај 2002 година приреди репринт на книгата. Тоа единствено и вредно дело за историјата на македонскиот народ и македонската литература и јазик на новите генерации ќе им биде можност да се запознаат со иденте од минатото, со стремежот за остварување на самостојна македонска држава и како патоказ да тие идеали ги продолжат во иднина.

Појавата на ова дело одигра непроценлива улога во афирмацијата на македонската национална самобитност, македонската научна мисла пред европската и балканската јавност. Оттука жестоките реакции и напади на погледите на Мисирков посебно од страна на Бугарите и Србите. Појавата на ова дело ги демаскира нивните пропагандни намери дистанцирајќи ги македонските национални интереси од другите, туѓи интереси на соседните балкански држави.

Од друга страна неговото објавување на македонскиот литературен јазик е прилог кон неговата главна теза во ова дело, дека нема национална преродба без културна преродба при што на јазикот му дава централно значење од развојот на македонската нација. Како основа го зема централното македонско наречје еднакво оддалечено и од Србите и Бугарите.

Мисирков не импровизира туку смирено и аналитички врз научна основа од сите аспекти го разгледува македонското прашање посебно постоењето на посебната македонска нација, која си има свои национални интереси различни од интересите на другите балкански држави, своја национална култура, историја, богата традиција на македонскиот народ, свој македонски литературен јазик и своја црква. Се застапува за возобновување на Охридската архиепископија како едина, света и апсолутна црква како самостоен духовен центар на македонскиот народ.

Мисирков, како голем научник, етнограф и филозоф зборува и за Словените и словенството и за рускиот панславизам. Поимот Словен го објаснува на сличен начин како и прифаќањето на името Срби или Бугари за Македонците. Зависно од историските околности за која држава се работело им се става името. Кога се создава бугарската држава Македонците се наречени Бугари, а кога се развива Србија тие се наречени Срби. Мисирков прашува, како можат истовремено Македонците да бидат и Бугари и Срби?

АГЕНЦИЈА ЗА ИСЕЛЕНИШТВО
НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

КРСТЕ ПЕТКОВ МИСИРКОВ

ЗА МАКЕДОНЦКИТЕ РАБОТИ

Скопје, 2002 година

Мисирков зборува и за меѓунационалните односи во Македонија. Посебно ги спомнува односите со Власите.

Крсте Мисирков во своето дело настојува Македонија и македонскиот народ да ги вклопи во европскиот културен свет. Тој открива дека Македонија е земја со богата култура, традиции и државност, ја открива самостојната егзистенција на македонската нација и потребата да се конституира во самостојна држава. Тој согледува дека тоа е тешка, долготрајна, макотрпна но благородна работа во која треба да се вклучи целокупната македонска интелигенција не само тогаш, туку и за во иднина.

Затоа можеме да речеме дека целокупното творештво на Крсте Мисирков и посебно книгата "За македонските работи" спаѓа во бисерот на политичката, научна и национална мисла на македонскиот народ и на Македонците. Тоа е вреден прилог на македонската политичка и државно-правна историја.

Марко Паризоски

РАСПЕАНА И РАЗИГРАНА МАКЕДОНИЈА ВО "ЛИСИНСКИ"

По повод одбележувањето на стогодишнината на "Илинден" ансамблот на народни песни и ора на Македонија ТАНЕЦ приреди свечен концерт во Концертната дворана "Ватросав Лисински".

Концертот се одржа на 3 јуни 2003 година и тоа беше завршната приредба на културната манифестација "Денови на македонската култура во Загреб".

Покровители на оваа приредба беа министерството за култура и градот Загреб. На концертот беа присутни министерот за култура д-р Антун Вујиќ, советникот за култура на претседателот на Република Хрватска д-р Здравко Јеленовиќ, прочелникот за култура на град Загреб Владимир Стојсављевиќ, амбасадори на повеќе замји акредитирани во Хрватска и други високи гости.

Ансамблот на народни песни и ора на Македонија ТАНЕЦ е национален фолклорен ансамбл основан 1949 година со задача да истражува, собира, уметнички обработува и сценски да ги прикаже најубавите примери на богатата македонска музичка и играорна традиција.

Во ТАНЕЦ се собрани најпознати македонски етнокореографи, етномузиколози и фолклористи. Со својот богат кореографски и музички репертоар во кој се пред сè поштува изворна народна уметност, познат е во целиот свет. ТАНЕЦ има единствена колекција на автентични народни носии од изнимна вредност и убавина, па секој концерт на ансамблот, со песна и игра, истовремено е и своеврсна ревија на оригиналната македонска традиционална носија.

Во минатите педесетчетири години ТАНЕЦ го пропатува целиот свет настапувајќи на најпознатите светски сцени и концертните подиуми и затоа ТАНЕЦ не припаѓа само на Македонија, туку и на целиот свет.

ТАНЕЦ тоа е снага која успеа столетното наследство на македонскиот народ

Разиграни Македонци

да го претвори во сегашност - тоа е сегашност со која се восхитени сите заљубеници во најнежната уметност - музиката.

Пред полната сала со посетители програмата започна со Велигденското оро на оркестарот и Невестинското оро кое потекнува од Мијачкиот крај на Западна Македонија. Со песна и игра е прикажана сета достоинственост, поносот и убавината на македонската невеста.

Најпознатото македонско оро ТЕШКОТО (во кореографија на Дојчин Матевски), симбол на Македонија и на ансамблот, е изворна игра со минимална стилизација заштитено е од УНЕСКО. Велат дека Тешкото никогаш не се одигрува на исти начин, тоа зависи од моменталното расположение на ороводецот. Последниот звук на зурлите и тапанот на нозе ги кренаа посетителите кои со долготраен аплауз ги испратија играорците.

Дел од богатата македонска историја поврзана со револуционерното минато прикажана е со орото Комитско. Сликвито е претставена храброста и патриотизмот на борбите на македонските комити.

Сплет на македонски народни песни испеа познатата Сузана Спасовска, а заедно со публиката ја исполна песната "Македонско девојче".

Марко Паризоски

НОВ КОРЕОГРАФСКИ ИЗРАЗ

Престојот на фолклорниот ансамбал "Александар Македонски" од Скопје на осмите Денови на македонската култура во Истра, одржани во времето од 22 до 25 мај годинава, уште со првиот настап во најавата на овој значителен настан кај "Сергиевскиот Славолук" на Плоштадот "Портарата" во Пула, посочи дискретно на нешто ново во пристапот на кореографското доживување и израз во фолклорното наследство низ песните и ората од Македонија.

Кај Сергиевскиот Славолук "Александар Македонски"

Сé беше автентично и препознатливо од името на песната или орото, но сепак поинакво од она што го слушавме, видовме и до сега знаевме. Како да беше изместен аголот на чувствителната опсервација во некои поубави и поразиграни сфери на недопреното. Малку повеќе слобода и бегане од некои рамки, што никој до сега не ги поставил, но тие останале статични и шаблонски стеги на распеаната душа. Тоа во својот целовечерен настап целосно го докажаа во саботата на 24 мај во преполнетата сала на Домот на бранителите во Пула, заедно со домаќините пејачката група "Ленка", детскиот состав "Свездички" со своите песнички и стихотворби го потврди значењето на мајчиниот јазик, што го има во нивното воспитување. Тие настапија со составот на класични инструменти "Македонските чалгии".

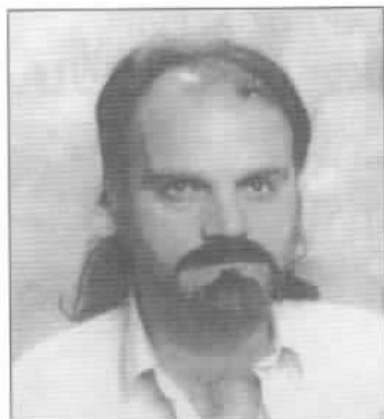
Според името "Александар Македонски" 28 момци и девојки, играорците и пеачите на ансамбалот од Скопје, предводени од кореографот и водачот Злате Боневски со квинтетот на класични инструменти, под надпросечниот слух на Сенко Серафимов, во настапите со "Драчевка"; Скопски и Егејски игри и песни од нивниот репертоар, покажаа љубопитност и одредена смелост со кои понатаму зачекорија во неслутените можности на новите сфери. Колку беа успешни, можеше да се заклучи по оваците, кои не стивнуваа цели два сата на нивниот настап во полната сала на Домот на бранителите во Пула. Своевиден и соодветен биланс на разиграната младост, беа носталгичните старogradски песни и евергрини во изведба на "Ленка" и "Македонските чалгии" од Пула.

Алал да ви е Македонци, од приредбата во Домот на бранителите

Следниот ден во 10 часот изутрината во Ровињ на плоштадот "Маршал Тито" овие состави го имаа својот настап, со кој ги собраа граѓаните на овој мошне убав крајбрежен простор. Продолживме кон хотелот "Парк" да ја отвориме изложбата на природните минерали и кристали од Република Македонија.

Р. Д.

НОВО ПРИЗНАНИЕ НА ХРВАТСКАТА МАКЕДОНИСТИКА

Проф. д-р. сц. ГОРАН КАЛОГЕРА, ПОСТАНА НАДВОРЕШЕН ЧЛЕН НА МАКЕДОНСКАТА АКАДЕМИЈА НА НАУКА И УМЕТНОСТ

Проректорот за настава на риечкиот Универзитет и редовниот професор на Одсекот за кroatистика на Филозофскиот факултет во Риека, д-р ГОРАН КАЛОГЕРА, во мај оваа година постана надворешен член на Класата за литература и јазик во Македонската академија за наука и уметност - МАНУ. Пред него, едини зналец-научник од Хрватска на кој му е искажана таа чест е истакнатиот лингвист, академикот ДАЛИБОР БРОЗОВИЌ, па можеме да заклучиме дека ова не е само признание на Горан Калогера, еден од првите хрватски македонисти, туку и за македонистиката на Филозофскиот факултет во Риека и риечкиот Универзитет воопшто.

На прашањето што конкретно му значи примањето во Македонската академија, Калогера истакна дека тоа го доживува како своеврсна потврда на својата дваесетогодишна книжевна преокупација со македонистиката, па и нејзината афирмација во Хрватска, али и во Македонија. Калогера е примен во МАНУ во прв ред поради неговите научни

достигнувања на полето на македонската литература и македонскиот јазик. Како резултат на неговата дејност на тоа подрачје, настанало осумдесетина компаративни и македонски научни работи и студии, од кои се во кругот на македонистите посебно ценети оние во кои е воспоставен компаративниот однос меѓу македонскиот и хрватскиот литерарни период во 19-ти и во почетокот на 20-от век. Во прилог на тоа зборуваат и Калогеровите книги: "Хрватско-македонските книжевни врски", "Јужнословенска книжевна прожимања", "Хрватско-македонски книжевни и културни врски", "Компаративни студии македонско-хрватски", "Рацин во Хрватска (1928-1941)" и "Браќата Миладинови - легенда и стварност".

За ова високо признание, Калогера е предложен на иницијатива на секретарот на Македонската академија на науката и уметноста г. Блаже Ристовски, а неговите предлози се поткрепени и од други истакнати стручњаци за македонистика.

Владо Настески

Sanja Nikčević, Антологија на новата хрватска драма, Fakultet za dramski umetnosti, Skopje, 2002.

U Hrvatskoj je 2000. godine PIT-UNESCO objavio Antologiju nove makedonske drame u izboru i prijevodu Borislava Pavlovskog. U Antologiji bilo je zastupljeno pet autora i jedna autorica (Venko Andonovski, Dejan Dukovski, Trajče Kacarov, Žanima Mirčevska, Saško Nasev, Jugoslav Petrovski). Dvije godine nakon tog važnog događaja za hrvatsko-makedonske književne veze, na inicijativu Sanje Nikčević i Borislava Pavlovskog te uz podrške Jelene Lužine, Fakultet za dramske umjetnosti u Skoplju objavio je *Antologiju nove hrvatske drame*. Drame je izabrala Sanja Nikčević, a preveo ih je Venko Andonovski.

U Antologiju je ušlo šest imena suvremene hrvatske drame: Miro Gavran (*Čehov je rekao Tolstoju zbogom*, 1989.), Asja Srnc Todorović (*Mrtva svadba*, 1990.), Pavo Marinković (*Filip Oktet i čarobna truba*, 1991.), Mate Matišić (*Cinco i Marinko*, 1992.), Lada Kaštelan (*Poslednja karika*, 1995.) i Ivan Vidić (*Ospice*, 1997.) koji spadaju u generaciju koja se afirmirala krajem osamdesetih i početkom dvadesetog stoljeća. U predgovoru pod naslovom *Nov pesimizam* Sanja Nikčević daje pregled hrvatske drame u periodu od osamdesetih do devedesetih godina prošloga stoljeća, jer upravo tekstovi nastali u razdoblju od početka pa do kraja dvadesetih godina, makedonskoj čitalačkoj publici nisu poznati nama svima već dobro poznatih razloga. O važnosti ove *Antologije* koja, potrebno je govoriti. To je prva i jedina antologija hrvatske drame od Džore Držića pa do današnjih dana objavljena izvan Hrvatske. Ona je svojevrstan odgovor na *Antologiju nove makedonske drame* i vrijedan je doprinos književnim vezama Hrvatske i Makedonije, dviju zemalja koje su uvijek uspješno surađivale. U predgovoru, priređivačica kaže kako je ova Antologija *druga strana mosta makedonsko - hrvatskih teatarskih veza*, dakle most je sagrađen, još ga samo treba prelaziti i održavati da bude čvršći i što dugotrajniji.

Ivica Baković

ГОСТУВАЊЕ НА МАКЕДОНСКИОТ НАРОДЕН ТЕАТАР ВО ЗАГРЕБ
"БАЛКАНОТ НЕ Е МРТОВ" ВО ЗАГРЕПСКАТА ГАВЕЛА

Во вторникот на 27-ми мај, во Драмскиот театар "Гавела", во состав на Македонските денови на културата во Загреб гостуваше Македонскиот народен театар со претставата "Балканот не е мртов".

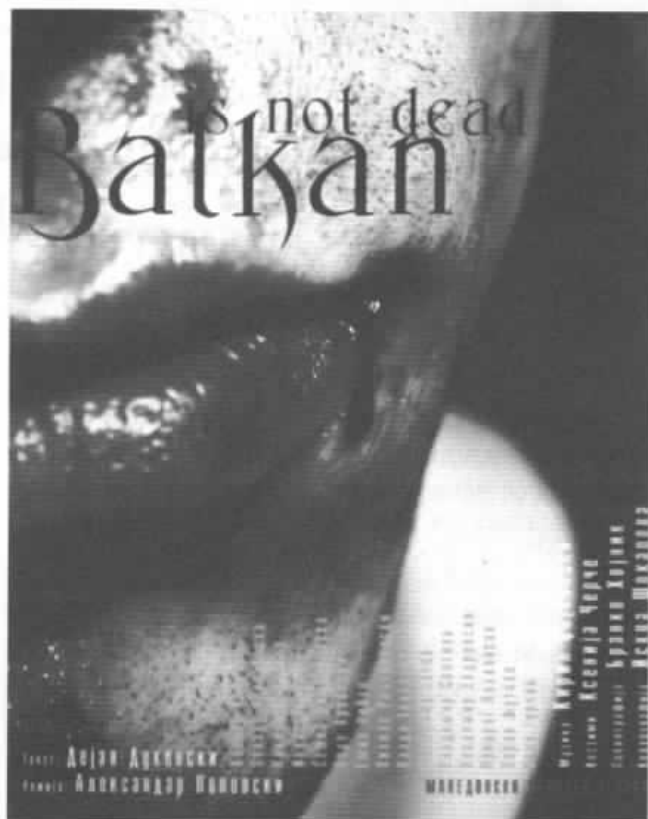
Текстот за оваа претстава е на Дејан Дуковски, а режијата е на Александар Поповски.

Во главните улоги настапија: Катина Иванова, Свездана Ангеловска, Перо Арсовски, Емил Рубен, Никола Ристановски, Владо Јовановски, Владимир Јачев, Владимир Светиев и други, кои веќе неколку години живеат со текстовите на Дуковски.

Ова е веќе трета сезона во која претставата "Балканот не е мртов" автохтоно живее на сцената на МНТ.

Од 2000-тата до денес, претставата е прикажана на сите земјини континенти, и има освоено неколку престижни награди.

А. Ц. Арежина

**М-Р. ВЕСНА КОСТОВСКА И М-Р. КАТИЦА ТРАЈКОВА ОД
 ИНСТИТУТОТ ЗА МАКЕДОНСКИ ЈАЗИК ВО ПОСЕТА НА РИЕКА**

Во рамките на овогодишните "ДЕНОВИ НА МАКЕДОНСКАТА КУЛТУРА ВО ХРВАТСКА", Македонското културно друштво "Илинден" во соработка со Филозовскиот факултет од Риека а посебно по препорака на проф. Носиќ во Риека ги покани и угости м-р ВЕСНА КОСТОВСКА и м-р КАТИЦА ТРАЈКОВА, инаку вработени во "ИНСТИТУТОТ ЗА МАКЕДОНСКИ ЈАЗИК" од Скопје.

Нивниот петдодневен предстој е искористен за посета на Филозовскиот факултет во Риека и средба со професорите и студентите од факултетот, каде е говорено за новините во македонскиот литературен јазик, со осврт на 100. годишнината од печатењето на познатата книга на **КРСТЕ ПЕТКОВ МИСИРКОВ, "За македонските работи"** која претставува извор на сите важни прашања а кои ја презентираат самобитноста и посебноста на македонскиот народ и јазик. Освртот од неговото гледиште е кон потеклото и постоењето на својот народ. Тој го застапува гледиштето дека Македонците

треба да се развиваат како одделен народ, а македонскиот јазик да добие статут на литературен јазик.

Во МКД "ИЛИНДЕН" пред членовите и гостите м-р Трајкова исто така се осврна на горе наведената тема а м-р Костовска говореше за Илинденското востание како наш завет, цитирајќи го академикот Иван Катарџиев кој вели: "Илинденското востание е исклучително македонско востание кое во времето и просторот доживува пораз, меѓутоа во перспектива тоа е победа на македонскиот дух".

Во тек на предстојот гостинките ги прими и ректор на риечкиот Универзитет, академикот Рукавина, со соработниците, каде беа разменети работни искуства посебно во образованието и новините во современиот македонски јазик. Гостинките пренесоа поздрав од ректорот на Скопскиот Универзитет, со кој минатата година се потпишани договори за соработка и размена на студенти меѓу риечкиот и скопскиот универзитет.

Владо Настески

Успешни настапи на вокалната група "ВАРДАРКИ"

Вокалната група "Вардарки" на Македонското културно друштво "Браќа Миладиновци" од Одик имаше неколку успешни настапи во Осиек, Вуковар, Гаково и Дарда. На програмата беа застапени изворни песни од Македонија и Хрватска. Б.Ј.

Настапи во Гаково и Дарда

ХРВАТСКО МАКЕДОНСКО ДРУШТВО НА ПРИЈАТЕЛСТВО "ЕЗЕРКИ" И "СЕДУМ ОСМИНИ" ГО ПРОМОВИРАА СНИМЕНИОТ МАТЕРИЈАЛ НА НИВНИОТ ПРВ НОСАЧ НА ЗВУК

На 21-ви мај, во кафулето "Мелин", женската вокална група "Езерки" и оркестарот "Седум осмини", кои работат при Хрватско македонското друштво на пријателство од Загреб, го претставија снимениот материјал за нивниот прв носач на звук.

Просторот на кафетеријата беше премал за да ги прими сите љубители на добра музика, но беше доволен за "заразата" да ја понесе низ загрепската "Ткалча".

Изненадувачки беше одзивот и интересот за промовирањето на овој вид на музика, но и квалитетот на вокално-инструменталната изведба на овие две групи.

Материјалот кој имавме можност да го чуеме, на компакт диск ќе им биде достапен на сите љубители на овој мелос од средината на јули.

"Езерки" и "Седум осмини" покажаа дека "Кој пее зло не мисли, мисли да сними плоча".

Со својот репертоар, и "Езерки" и "Седум осмини" се претставија и на манифестацијата "26-ти средби на загрепските музички аматери" и оставија едно гостување на концертот на далматинската клапа "Дишпет" во загрепскиот музеј Мимара. А. Ц. Арџина

"Езерки" и "Седум осмини"

Ѓаково: Полагање на венци на гробот Ј. Ј. Штросмаер

Ѓаково: VI Денови на Браќата Миладиновци

МЕЃУ ДВА БРОЈА — ИЗМЕЃУ DVA BROJA

Загреб: Македонците во посета на "Ладо"

Загреб: Присутните на Христијанската вечер

Сплит: Монсињор Баришиќ и поп Емил разменуваат поклони

Сплит: Поп Емил Михајлов

Пула: Гостице од Македонија

Загреб: Ансамблот "Т'га за југ"

Риека: Прослава на Велигден

Пула: Победничката екипа на Македонците

Пула: Напнатост, ама и навивање од трибините

Вуковар: Настап на Ксенија Менковска и "Вардарки"

ИЗЛОЖБА НА МИНЕРАЛИТЕ ОД МАКЕДОНИЈА

Мошне интересна изложба на природните кристали и минерали од Македонија беше отворена во времето од 25 мај до 15 јуни 2003 година, во ровињскиот хотел "Парк" како плод на соработка на Македонското културно друштво на истарска жупанија "Кочо Рацин" од Пула со Природно научниот музеј од Скопје и Хрватски природословен музеј од Загреб.

Минувањето на двата метални ковчези со 181 експонат и вкупна тежина над 500 килограми преку многуте граници, предизвикаа не само голем интерес кај царниците, но и вистинско, нескриено восхитување на одредените примероци, така што искрено ни кажаа дека цел ден би ги гледале, но службата им ја налага експедитивноста во работата.

Во организација на оваа изложба ни помогна Универзитетската научна библиотека која за таа потреба без накнада ни изнајми шеснаесет соодветни стаклени витрини, во кои експонатите беа изложени.

При неодамнешната изложба на овие минерали во Љубљана, граѓаните популарно ја нарекле "Подземните богатства на Македонија", што навистина оваа постава, дава како траен впечаток на посетителот,

сепак представниците на Природно научниот музеј в.д. директорот дипл.инж. на геологија Гуте Младеноски и неговиот колега виши препаратор Ѓорѓи Вулгаракис беа категорични за дословното ползување на официјалното име на изложбата, во согласност со меѓународните декларации. Во името на домашините, проф. Алдо Климан ги поздравил посетителите.

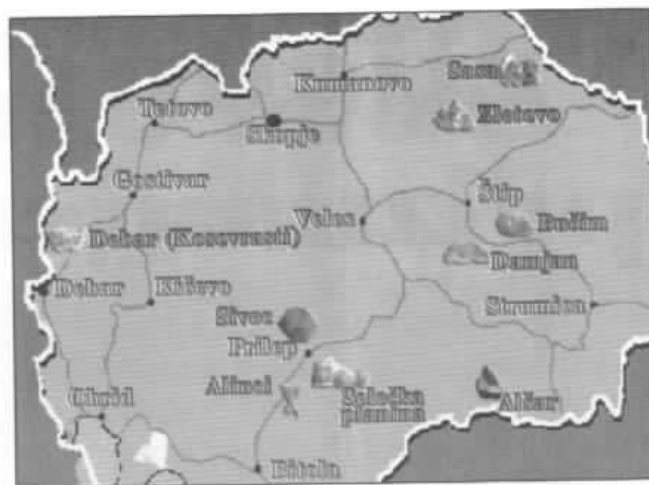
Изложбата ја отвори прочелникот за Италијанската етничка заедница и другите народни малцинства во истарска жупанија, проф. Фабризио Радин, кој појкрај останатото ја истакна рударско геолошката традиција на подрачјето на Истра. Коповите на јаглен во Раша, Лабин Тупљак, "Микросил", "Истарските боксити" дел се на историјата, но и една богата традиција на рударството во Истра од која малку, речиси ништо не останало, освен љубопитноста и љубовта кон природните минерали и кристали, кон загатките што ги кријат кристалните структури во себе.

Ја истакна значителноста на ангажманот на МКД "Кочо Рацин" во координацијата на соработката на двете врвни научни установи, како што се соодветните музејски установи на република Македонија и Република Хрватска. По ова проф. Алдо Климан изрази благодарност кон дирекцијата на хотелот "Парк" која за потребите на изложбата одреди таков репрезентативен простор, каков е "Капетанскиот клуб". По овие зборови претседателката на МКД "Кочо Рацин" Славица Сагадин со неколку одбрани зборови ги поздравил присутните и им заблагодари за масовната посета на изложбата и дадената помош во остварувањето на овој проект.

Кога структурата го доби својот збор, во своето излагање инж. Гуте Младеноски дека изложбата се совпаѓа со 77 годишнината на Природонаучниот музеј на Македонија, кој по обемот на своите дејности, далеку ги

надминал границите на својата држава. Во тие седумдесетседум години музејот не го менувал подрачјето на својата научна работа но се задржал на проучување на геата, флората и фауната на Република Македонија. Тој ги остварува своите активности преку изложбена дејност на постојани тематски изложби, научно-истражувачката дејност во остварување на проектите за изучување на флората, фауната и геата на Македонија.

Освен овие дејности Музејот се занимава со колекционарство, издавачко-просветна педагошка и библиотекарска дејност, давајќи го својот богат и голем фондус на стручната литература низ размена со соодветните институции од целиот свет. Што се однесува до самата збирка, таа е создадена

од експонати собрани на бројните наоѓалишта низ Република Македонија, назначени на приложената карта.

Р. Димовски

СТОПАНСКИ СРЕДБИ

Хрватската господарска комора - Жупаниската комора Ријека, во работна посета ја покани Стапанската комора на Македонија, кои во последниве десетина години воспоставија меѓусебен траен контакт, што резултираа добри деловни односи со стокковна размена на индустриски и земјоделски производи, а во последно време доста е сторено и во туризмот.

Македонската комора ја водеше секретарот на комората г-ѓа СТОЈМИРКА ТАСЕВСКА која допатува во Ријека со девет претставители на познати македонски претпријатија од Скопје, Неготино, Кавадарци и Кочани, а на чело на риечката комора беше претседателот на комората дип.инж. ЈОСИП СТАНКОВИЌ. Претстојот на македонските стопанственици од 16.-19. јуни оваа година е искористен за разговор, договарање на робна размена и начини за поедноставување на достава на робата, како и нејзиното прифаќање.

Во разговорите, македонските стопанственици со риечките бизнис партнери во кои беа вклучени Истра-Вино, Бродокомерц, Регионална велетржница Матуљи,

Електроматеријал, Виктор Ленац, Ривиера хотели и претставниците на ланци на велетрговија со прехрана. Во разговорите е заклучено да се валоризираат резултатите од разговорите во мошне блиска иднина, што преведено значи дека наскоро уште повеќе производи од Македонија ќе бидат на тезгите во риечките продавници и обратно. Еден од македонските партнери од визбата "ТИКВЕШ" АД од Кавадарци рече дека во овие нови настанати услови на стапанисување вакви средби се потребни со цел на интензивирање на соработки со фирми од Хрватска, посебно што досегашните меѓусебни размени не го задоволуваат.

За успешноста на оваа средба зборува дописот испратен од Македонската комора до МКД "ИЛИНДЕН" и до Жупаниската комора Ријека, во кој се изразува голема благодарност на припомошта во организација на средбата од страна на здружението, а до риечката комора на топлиот прием во жупанијата и за бизнис средбите на стопанственицит, како и за односите на двете пријателски земји.

Владо Настески

Vrijedno priznanje

U čast dolaska Svetoga Oca Ivana Pavla II., u Osijeku je održan središnji koncert 6. lipnja 2003. godine na Trgu Ante Starčevića. Na koncertu su nastupili sljedeći umjetnici: Slavonsko tamburaško društvo "Pajo Kolarić", Tamburaška škola "Batorek", Hrvatsko kulturno-umjetničko društvo "Željezničar", pjevački zbor Matice slovačke Osijek, Mađarska kulturna udruga Pélmonostor, Makedonsko kulturno društvo "Braća Miladinovci" i Srpsko kulturno društvo "Prosvjeta" - Pododbor Osijek sa Srpskim kulturno-umjetničkim društvom "Jova Jovanović Zmaj" iz Bijelog Brda. Za Makedonsko kulturno društvo "Braća

Vokalna skupina "Vardarki" Makedonskog kulturnog društva "Braća Miladinovci"

Miladinovci" nastupila je vokalna skupina "Vardarki" pod vodstvom profesorice Jagode Treneske Cvetičanin. Za sudjelovanje na ovom središnjem koncertu, Grad Osijek, Gradsko poglavarstvo, dodijelilo je ZAHVALU Makedonskom kulturnom društvu "Braća Miladinovci" iz Osijeka.

B.J.

GRAD OSIJEK
GRADSKO POGLAVARSTVO

zahvala

**MAKEDONSKO KULTURNO DRUŠTVO
"BRAĆA MILADINOVCI"**

za nesebično zalaganje i doprinos u organizaciji posjeta
Svetog Oca Ivana Pavla II. Osijeku
7. lipnja 2003. godine

Gradonačelnik
prof. dr. sc. Zlatko Kramarić

U ĐAKOVU ODRŽANI 6. DANI BRAĆE MILADINOV

Makedonsko hvala Strossmayeru

Sudionici manifestacije u kripti katedrale položili su vijenac na grob biskupa Strossmayera

ĐAKOVO - U Đakovu su održani 6. dani braće Miladinov koje je organizirala Zajednica Makedonaca u RH i Makedonsko kulturno društvo "Braća Miladinovci" iz Osijeka. Ta tradicionalna kulturno-znanstvena manifestacija održava se u znak zahvalnosti dako-vačkom biskupu i meceni Josipu Jurju Strossmayeru koji je 1861. godine pomogao tiskanje zbirke makedonskih narodnih pjesama braće Konstantina i Dimitrija Miladinova, prve na makedonskom jeziku. Ovogodišnji Dani održani su i u znaku 100. obljetnice Ilindenskog ustanka. Pedesetak sudionika manifestacije počelo ju je posjetom Spomen-muzeju biskupa Strossmayera nakon čega su na njegov grob u kripti katedrale položili vijenac. Vijenac su sudionici Dana položili i na spomen-obilježje poginulim braniteljima Đakovštine. U Gradskoj knjižnici i čitaonici predstavljen je zbornik radova "Da-

ni Dimitrija i Konstantina Miladinova" kada su skup pozdravili ministar-savjetnik pri makedonskom veleposlanstvu u RH Tomislav Batkovski, gradonačelnik Đakova Zoran Vinković i kustos katedrale, mons. Luka Strgar. O zborniku su govorili urednik prof. dr. Borislav Pavlovski te književni kritičari dr. Helena Sablić-Tomić i prof. Mirko Čurić. Tom je prilikom istaknuta snažna kulturna spona hrvatskog i makedonskog naroda, čiji su temelji udareni tijekom suradnje biskupa Strossmayera i braće Miladinov. Dani braće Miladinov, čulo se tada, plod su prožimanja hrvatske i makedonske kulture.

Na predstavljanju zbornika nastupila je i glazbena skupina "Vardarke" MKD-a "Braća Miladinovci".

S ŽUPAN

Sudionici manifestacije 6. dani "Braća Miladinovci" ispred katedrale u Đakovu

Ispred spomenika Hrvatskim braniteljima

Predstavljanje Zbornika radova

ИСТОРИЈА - РИТУАЛ - ФИЛМСКА ПОЕТИКА ВО ФИЛМОТ "СОЛУНСКИТЕ АТЕНТАТОРИ"

Како долг на очајниците и победниците, и ден денеска јунаци на Македонија во 1961 година снимен е филмот "Солунските атентатори". Тој претставува прв филм во европската филмска модерна кој револуционерната саможртва ја издигнува на степен на морален атрибут и на современа естетика. Филмот става печат - личната погибија не е лична трагедија, туку длабоко филозовска и етичка порака во кое израстуваат потомствата. Точно поради тоа, овој филм е голем споменик на човечкото достоинство, бидејќи убаво покажува како идеалот на личноста се преобразува во свест на еден цел народ и на една национална револуција. Филмот покажува дека солунските атентатори се префинети аскети, фанатично оддадени млади луѓе, посветени на македонската национална револуција.

Судејќи според историските документарни извори, солунските атентати претставуваат еден впечатлив чин, сочувван не само во колективната меморија на Македонија, ами и во тогаш актуелната европска јавност,

што ја исполнува всушност, интернационалната цел на целиот потфат.

"Солунските атентатори" во потрагата на генезата на трагизмот на македонскиот народ продрел најдлабоко во историската условеност. Најголемата вредност на ова дело ја чини онаа никогаш докрај неискажана трагика на поединецот, низ чии страданија зрачи катарзата. Историјата ги присилува младите луѓе да го докажуваат својот патриотизам и својата големина до смртта, да ги негираат и да не ги прифаќаат суровите и историските околности со сопственото физичко уништување.

Сето ова речено е во Зборникот на трудови за филмот "Солунските атентатори" од симпозиумот одржан во декември 1991 година. Книгата (Зборникот) за филмот се појавува во оваа 2003 година по повод одбележувањето на 100-годишнината на нивната саможртва и столетниот јубилеј на Илинденското востание.

За нас Македонците во рамките на Денови на македонската култура во Загреб книгата "Солунските атен-

татори" - македонски игран филм е претставена во салата "Хрватске матице иселеника" на 28 мај 2003 година. А на 30 мај 2003 година во Културниот информативни центар приредена е филмска претстава со проекција на филмот "Солунските атентатори".

Тоа беше прилика да постарите посетители се потсетат, а младите да го видат ова вредно остварение на македонската филмска уметност.

Марко Паризоски

ИНТЕРЕСНИ ФИЛМСКИ МАТИНЕИ

По некогаш кудоарските филмски рецензии можат многу повеќе да кажат од официјалните стручни и уметнички ставови, оценки и проценувања. Преку тоа, не ретко паушално би се преминало со некоја нејасно мотивирана изјава, да не е вистината кристално јасна според бројот на гледачите во салата на киното "Загреб" на матинејата одржана во петок на 23 мај 2003 година, кога во 10 часот беше прикажана проекцијата на филмот "Македонска крвава свадба" и во саботата на 24 мај во исто време проекцијата на филмот "Република во пламен, кусо речено: Традиционално добра македонската филмска продукција предизвика оправдано голем интерес кај гледачите. Овој пат на "своје дојдоа" филмските поклоници од градот и жупанијата, кои се присетија од најстарите филмски остварувања:

"Фросина", "Птиците доаѓат", "Малиот човек", "Мис Стон", "Солунските атентатори", "Најдолгиот пат" и др. сè до "Пред дождот" и овие сега прикажани филмови. Благодареејќи на досега виденото, едногласна е оценката, дека македонскиот филм наоко има финансиски проблеми, никогаш не бил нити се нашол во лавиринтот на недостиг на идеите и содржината.

Тој сам по себе си станува светски феномен на една мошне квалитетна и ако мала кинематографија, која го трасирала и задржала својот пат и израз, со што непосредно ја изнесува историјата на вистината на живењето во тие простори на балканската ветрометина.

Тој пат почнува некаде длабоко во исколот на македонското постоење, во мислите и чувствата, прераснува во

извик на афирмација, упатен далеку низ светот преку океаните, до сите континенти, до сите добронамерни луѓе и оние, кои не стасале до тоа ниво. Во него се вградени многу судбини на актери, режисери, сценаристи, па дури и директори на филмската продукција. Така не ретко се слуша за времето пред Јово Камберски, во негово време и по него. Се спомнуваат филмовите на Петре Прличко, Дарко Дамевски, Ристо Шишков, неодамна починатата Нада Гешоска и другите бројни филмски дејци, кои ги разгалиле чувствата на врвната филмска публика на овој фестивалски град, кој како да своите рецензии ги овековечува во сидиштата на дрвната Арена, во која од секогаш се ракоплескало на спектаклите и големите филмски остварувања.

Р.Д.

ПО ВТОР ПАТ ШАМПИОНИ

Вторите спортски средби на народните малцинства одржани на 24 мај годинава поминаа во спортските натпревари на екипите од културните друштва на Македонците "Кочо Рацин" во Пула и соодветните представници на Италијанците, Албанците, Србите, Црногорците и Ромите.

Смотра на екипите при отварањето на Спортските средби на народните малцинства во Пула на 24 мај 2003 година

Натпреварите се одржаа во мал фудбал и шах, при што македонската екипа го одбрани шампионатот во мал фудбал и освои второ место во шах.

Фудбалерите се натпреваруваа низ четири квалификациски групи до финалната средба, која го промовира шампионот на овој турнир. Боите на македонскиот тим, предводен од Симон Ѓулиа-Мони, водачот и тренерот на екипата ги бранеа и одбранија следните фудбалери:

Данијел Бошковиќ-Шале, Милан Јока, Давид Станојевиќ-Шиљо, Роки Домика, Мирко Петрча-Микеле, Александар Костиќ и Ивица Церовац. Во текот на натпреварите по групите постигнати се следниве резултати:

Македонци-Црногорци	6:0
Албанци - Италијани	5:1
Срби и Црногорци	5:0
Роми-Италијани	6:0
Срби-Македонци	4:5
Албанци-Роми	2:1

Така во финалето во натпреварот за прво место се сретнаа Македонците со Албанците и натпреварот го добија во своја полза со резултатот 4 : 1.

Третото и четвртото место, меѓу себе го решаваа Србите и Ромите. Натпреварот заврши со 0:3.

Така е добиен следниот распоред на првите четири места:

1. Македонците
2. Албанците
3. Ромите
4. Србите.

Натпреварите се одржуваа на спортските терени на Гимназијата, Индустриското и Медицинското училиште побудувајќи голем интерес кај публиката желна на овој вид спортски настани.

За тоа време, шахистите предводени од Драго Конев ги одмерија силите на 64 црно-бели полиња освојувајќи го второто место. Сè беше како на турнирите од највисока категорија: Солидно знаење на теоријата и праксата на древната интелектуална игра, борбеност, штоперици и секунданти, без ковертирани потези, а потоа секој за свој кеф ја прослави оваа средба, каде дружењето беше најбитно, но резултатите останаа официјални.

Р. Д.

Славица Сагадин го предава пехарот на победничката екипа

Вонредно собрание во Сплит

Македонските културни друштва "Македонија" од Сплит, "Крсте Мисирков" од Загреб и "Билјана" од Задар одржаа вонредни собранија на кои беа избрани нови раководства.

ОДРЖАНИ ВОНРЕДНИ СОБРАНИЈА

д-р. Никола Гроздановски - Коле

На годишното редовно собрание на Заедницата на Македонците во Република Хрватска беше избран за секретар на Заедницата д-р. Никола Гроздановски - Коле.

Поопширно за овие настани ќе ве известиме во наредниот број на "Македонски глас"

ПОЧИТУВАНИ ЧИТАТЕЛИ

**ВО "МАКЕДОНСКИ ГЛАС" ВИ
ОТСТАПУВАМЕ ПРОСТОР ДА ГИ
РЕКЛАМИРАТЕ ВАШИТЕ ДЕЛОВНИ УСПЕСИ.**

**ОВА Е МОЖНОСТ ЗА ЗАПОЗНАВАЊЕ СО
ВАШАТА РАБОТА, МОЖНОСТ ЗА ДЕЛОВНИ
КОНТАКТИ, ЗА ОСТВАРУВАЊЕ НА
СОРАБОТКА. МОЖНОСТ ДА СЕ ЧУЕ ЗА ВАС
И ЗА УСПЕСИТЕ НА ВАШАТА ФИРМА.**

**ЗА ИНФОРМАЦИИ ОБРАТЕТЕ СЕ ДО
ЗАЕДНИЦАТА НА МАКЕДОНЦИТЕ ВО
РЕПУБЛИКА ХРВАТСКА ВО ЗАГРЕБ.
ТЕЛЕФОН/ТЕЛЕФАКС: 01/4872-655**

ВИ БЛАГОДАРИМЕ НА СОРАБОТКАТА.

Д-р Вера Вангели

"Средба со 100-те години на илинденската парадигма за опстојба"

Пренесуваме дел од нејзиното предавање: "Точно пред едно столетие, на 2 август 1903, во името на севкупното население во Македонија со најширок социјално-политички фондус, со биењето на камбаните и востаничкото знаме со лапидарна порака **"СЛОБОДА ИЛИ СМРТ"** која имаше сугестивна патриотска моќ, со надежното **ура за Македонија** се крена **Илинденското востание**. Како најразвиен облик на востаничката парадигма, во десетте дена на **Крушевската република** беше створен револуционерен обид да се премости длабокиот балкански феудален амбис и да се стаса до европска граѓанска држава.

Во 100-те години на ИЛИНДЕН (1903-2003) егзистенцијално заштитничката формула на отпорот и на обстојноста, во неговата долга историја за создавање на државата, го обдари македонскиот народ со трите унуверзални референци: толеранција, антирасизам и антифашизам.

Борбата за независна македонска република во која беа присутни сите можни опции од политичка автономија во рамките на Отоманската империја до Балканска федерација, е драматична хроника на револуционерното националноослободително движење на македонскиот народ, што заокружи повеќе од едно столетие. За нејзината реализација чиј меѓник е АСНОМ, Македонија потроши три генерации, се избори за сопствениот национален идентитет и за етаблирање на самостоен статус во светската заедница на народите и на Балканот. Денес нејзин репрезент е Република Македонија.

За друг аспект - **човекови права** - во тогаш пространата македонска земја, го дефинира ставот на Гоце Делчев: **"Јас се борам за слободата на Македонија со широки права за сите сиромаси од сите нации, религии и јазици во неа"**. Афирмиран во Илинденската епоха тој беше креативно толкување за човековите права и одраз на европските интелектуални

влијанија во македонското национално-ослободително движење. Историската константа за правда и човечко достоинство за "сите без исклучок", во документите што ја обликуваат илинденската политичка мисла на првенците на Македонската револуционерна организација, експлицитно срочена од Гоце делчев: "Јас не ги мразам османите како народ. Јас војувам против османската тиранија како државен систем" беше лишена од агресивни намери и егоистички побуди. Заштитниот знак на Илинден "Слобода или смрт" го содржеше најдлабокиот инстинкт за достоинствен живот.

Во десетдневниот живот на Крушевската република прокламираната заштита на мирното турско население беше строго почитувана од востаниците, со Прокламацијата до турскиот народ во крушевската револуционерна околина позната како **Крушевски манифест**: "... да дигнеме глава за право, за слобода и за човечки живот". Издадена од Штабот на крушевските востаници **Прокламацијата - Крушевскиот манифест** ја содржи кондензирано целата националноослободителна филозофија на македонскиот народ. Крушевскиот манифест беше и една блескава промоција на човечките права "на слободата и братството меѓу македонските националности", заложба за сожителство врз принципот на еднакост, и беше половина столетие пред своето време, пред Универзалната декларација за човечки права на Обединетите нации на 10 декември 1948 година.

Манифестот и Крушевската република воедно претставуваат снажна афирмација за посебноста на македонскиот народ и неговиот национален идентитет, промовирајќи го во национален субјект на балканските простори. Краткотрајноста на Крушевската република не ја намалува нејзината фундаментална важност како историско наследство".

Марко Паризоски

Д-р Тодор Чепреганов

Сто години Илинден

Професорот д-р Тодор Чепреганов, директор на Институтот за национална историја од Скопје, одржа значително предавање:

"Во македонскиот историски календар во оваа година се сместени основните двигатели на македонската историја, коишто им дадоа и насока и ритам и целосна осмисленост на процесите на преобразби на македонското општество, оставајќи зад себе впечатливи и трајни белези.

При крајот на 1893 година, во Солун беа поставени основите на Македонската револуционарна организација (МРО) како израз на фазата кога започнува колективниот отпор на Македонците против Османлиската империја. Меѓу оние који го развееја слободарското знаме беа основачите и организаторите Христо Татарчев, Дамјан Груев, Гоце Делчев, Јане Сандански, Никола Карев и др. Во тие години ќе се промовираат и првите социјалистички групи во Македонија, кои ќе прокламираат дека ослободувањето на Македонија е работа на самите Македонци и ќе ја пропагираат идејата за самостојна и независна македонска република. Кулминација на своето дејствување МРО го има во Илинденското востание од 2 август 1903 година, кога во Крушево е прогласена Крушевска македонска република – првата република на Балканот. Востанието не успева, меѓутоа светот бил нашироко запознат со готовоста и решеноста на македонскиот народ да си ја извојува со сопствени сили слободата. Идејата од Илинден 1903, самостојна и независна република Македонија, се промовира низ два големи историски настани: АСНОМ на 2 август 1944 година, кога е прокламирана македонската држава во рамките на Југославија и со Референдумот од 8 септември 1991 година, кога е прогласена независна Република Македонија.

Несомнено меѓу големиот број на настани поврзани со јубилејот некои од нив оставија посебен белег во колективната меморија на македонскиот народ. А тоа се: Солунскиот конгрес на МРО од јануари 1903, Солунските атентати, убиството на Гоце Делчев, Смилевскиот конгрес, Илинденското востание, за да сето тоа се заокружи со излегувањето на книгата на Крсте Мисирков "За македонските работи".

Сите тие се врежани во колективната меморија на македонскиот народ и продолжуваат да живеат сите овие години и да претставуваат синоним на македонскиот непокор и опстојба.

На Солунскиот конгрес, по долги дискусии за и против востание, донесена е одлука за кревање на востание. Само три месеци од одлуката за востание во Солун се случија динамитните акции на една група млади Велешани – гемиџии. Еден од нив вели: "Решивме да извршиме нешто против тираните на нашиот народ во кое да изгориме. Паролата ни беше ќе се арчиме, т.е. ќе умреме во името на слободата на народот." Тие акции одекнаа во европската јавност и името на Македонија беше на првите страници во дневните весници и дипломатските извештаи. Гемиџиите беа херои кои такви ги направи времето во кое што живееле и растеле.

По херојското дело на гемиџиите еден друг настан ја потресе Македонија. На 4 мај 1903 година во селото Баница загина на 31 година најголемиот син на Македонија, човекот кој целиот беше посветен на борбата за ослободување на Македонија – Гоце Делчев. Што значеше Гоце за Македонија, за македонскиот народ, може да се види во дел од Некрологот објавен во весникот "Изгрев" на 17 мај 1903 година во Софија:

"Георги Делчев – светло и омајно е веќе име на мртов труп Георги Делчев – тој беспримерен револуционер заменик на Левски, ученик на Гарибалди, едномисленик на Ботев не е меѓу живите.

И знаеш ли ти, жална земјо, лулка на крв и солзи, мајка на маченици, доилка на херои, знаеш ли ти кого го загуби на 4 мај.

МАКЕДОНИЈО, на 4 мај ти го изгуби Делчето."

Илинден заврши како што заврши, меѓутоа, споменот на Илинденското востание со неговите историски пораки продолжува да не исполнува, восхитува и обврзува, како што не восхитуваат и обврзуваат АСНОМ со оживотворените илинденски идеали и денешната македонска држава."

М.П.

МАКЕДОНЦИ У СПЛИТУ ОБИЛЈЕЖИЛИ УСКРСНУЋЕ ГОСПОДИНОВО У КАТОЛИЧКОЈ ЦРКВИ

Makedonska pravoslavna crkvena općina "Sveti Naum Ohridski" u Splitu, organizirala je za vjernike Makedonske pravoslavne crkve, blagdansku svečanost - uskrsnuće Gospodinovo. Premda su pravoslavni vjernici Uskrs prema julijanskome kalendaru proslavili 27. travnja, vjerski obred je u Splitu, zbog nedostatka svećenika, odgođen za jedan dan.

Uskrsnu službu je u ponedjeljak, 28. travnja pred oko pedesetak Makedonaca žitelja Splita predvodio u katoličkoj crkvi časnih sestara službenice milosrđa Ančele, protastavrofor g. Emil Mihajlov, izaslanik MPC- i poglavara arhiepiskopa Ohridsko-makedonskog g.g. Stefana.

Za vrijeme svečane uskrsne liturgije, pročitana je uskrsna poslanica arhiepiskopa MPC-a g.g. Stefana. Nakon liturgije, u prostorijama M.C.O, priređen je prigodan domjenak, a u restoranu "Dva srca", žene članice Makedonskog kulturnog društva

*Članovi MPCO - Split, na proslavi uskrsnuća
Gospodinova*

"Makedonija" Split, predvodene predsjednicom društva Ksenijom Juranović su uz prigodnu makedonsku glazbu, jelo i piće proslavile najveći kršćanski blagdan Kristova uskrsnuća.

I.L.

НА ВЕЛИГДЕН ВО КЛУБОТ НА "ИЛИНДЕН"

Македонското културно друштво "ИЛИНДЕН" од Ријека по повод на најголемиот христијански празник ВЕЛИГДЕН во клубот организира собир за членовите, како и секоја година на сам ден на Велигден. Оваа година со изменет програм - без свештено лице (од познати фин. причини) во 10 часот членовите вобичаено како и секоја година со кошарите и зајрето во нив, се собраа во клубот. На големата трпеза сето зајре беше поредено, а посебно јајца се оставаа на едно место и се чекаше на почетокот.

Како по правило и оваа година г. Христовулов инаку претседател на здружението на почеток во својата беседа со поздравот "ХРИСТОС ВОСКРЕСЕ" на верниците им го честита празникот, потоа

со неколку зборови се осврна за Исус Христос, за неговата смрт, погребнието, надежта и верата, а потоа го прочита благословот и поздравите кои ги испрати епархот за Европа неговото високо правосвештенство господин ГОРАЗД, од кого очекуваме наскоро да ни испрати декрет за формирање на Црквена општина во Ријека.

Мноштвото членови во клубот со вапцаните јајца чукајќи се еден со друг си го честитааа празникот.

Собирот потоа поприми повесела атмосфера, со звуци на традиционална македонска музика и по која чашичка, со зајрето, јајцата, прославата потраја до послепладневните часови, на задоволство на собраните членови.

Владо Настески

МАКЕДОНСКА ХРИСТИЈАНСКА ВЕЧЕР

Поздравен збор на прота ставрофор
Коста Донев

По повод прославата на Денот на светите браќа Кирил и Методиј и двата јубилеји што се слават оваа година: Сто години од Илинден и десет години од првата Света литургија на македонски јазик во Загреб, на 23 мај 2003 година, во црквата "Св. Марко Крижевчанин" приредена е традиционална Македонска христијанска вечер.

Богатата културна и духовна програма започна со поздравниот збор на Трајан Стефановски, претседател на МПЦО "Св. Злата Мегленска".

Тој ги поздравил гостите дојдени од Македонија, сите присутни и свештеникот Никола Кекиќ кој овозможи да на 24 мај 1993 година во гркокатоличката црква "Св. Кирил и Методиј" се одржи првата Света литургија на македонски јазик предводена од проф. д-р Александар Мустеников.

"Таа прва Света литургија беше искра која го разгори огнот на македонската духовност и кој трае веќе десет години. Исто така таа беше фитилот што ги распали желбите и стремежите за формирање на нашата прва Македонска православна црковна општина "Св. Злата Мегленска". Оснивачкото собрание беше одржано на 8 декември истата година, на Денот на Св. Климент Охридски, на кое е избрана црковна управа на чело со сега покојниот проф. Тома Прошев.

Посебна благодарност искажуваме на Католичката црква во Хрватска, на покојните загребскиот надбискуп д-р Фрањо Кухариќ и помошниот бискуп монсињор Јурај Кокша", истакна претседателот Стефановски.

Во името на Македонската православна црква поздравен збор одржа отецот прота ставрофор Коста Донев од Струмица.

"Драги браќа и сестри, духовни чеда на Свети Климентовата православна црква. Драги гости.

Јас имам таа чест да ви ги пренесам, по повод овој ваш мал но многу значаен јубилеен собир, по повод 10 годишнината од отслужувањето на првата Света божествена литургија на македонски јазик, овде во Загреб, благословот и срдечниот поздрав од неговото блаженство архиепископ охридски и македонски, господин господин Стефан, од надлежниот архиереј за Европска епархија неговото високо преосвештенство митрополит господин Горазд и од мое име. Ве поздравувам и ви посакувам и понатаму плодна работа, за доброто на вашата црковна општина и за доброто на Македонската православна црква. Знам дека не беше лесно да се соберете и организирате за да оформите и регистрирате македонска црковна општина овде во Република Хрватска, во Загреб, под името Света Злата Мегленска. Но за момент заборавете на сите потешкотии и препреки кои ги имавте овие 10 години, но само мислите на убавото и бидете горди Македонци на своето дело, што ја имате црковната општина и што овие 10 години своите верски чувства и молитви ги пренесувате на свој македонски јазик, бидејќи прекрасни се зборовите на Свети апостол Павле кој вели: "Христос не е бессилен спрема вас, но силен во вас, бидејќи ние сме силни не против вистината, а за вистината, а секој кој патува по вистината, оди кон светлината за да постанат делата му јавни, бидејќи се од Бога извршени."

Ви драги браќа и сестри овде во Република Хрватска станавте мисионери на Македонската православна црква која со право се нарекува народна, која преку годините и деновите на

Солистите Стојанка Тежак и Александар Качуров и пеачката група "Распеана Македонија"

ропството се сочува чиста со сето културно и духовно оружје, кои се и те како потребни на самобитноста на нашиот народ.

Верниот глас на историјата секогаш го потенцира вистинскиот факт, дека нашата македонска народна црква е вековна стража и цврсто скривалиште на духот македонски, на јазикот и националното сознание.

Затоа Ве молам, не застанувајте овде, но продолжете во вашата мисионерска работа, бидете следбеници на делото на словенските учители и просветители Кирил и Методиј и нивните славни ученици Климент и Наум Охридски чудотворци, бидејќи на тие силни орелски крилја се носел и се носи сесловенскиот, а и македонскиот духовен расцут. Славјанскиот род развигорно расцутен се разгранил со своите широки и витално динамички плеќи, почнувајќи од ледениот океан и финскиот залив, до Егеј и Висла, Адриатикот и горниот Дунав до Урал, цврсто солидарисани во признателност, торжествуваат, словословуваат и светителствуваат своите основоположници на својата самобитност, писменост, култура и историја – славјанските браќа равноапостолите словенски светители Кирил и Методиј и Климент и Наум. Навистина достоен пантеон за такви великани.

Честитајќи ви го овој 10 годишен јубилеј ќе ви ја приведам и следната светикирилова апсолутна насушна и животна препорака: "Како што без светлина нема радост за окото, кое го гледа целото божје дело, така и со секоја душа без писменоста, послушајте сите Македонци, од бога е даден овој дар што никогаш не гине за душите што га прифаќаат, слушајте сега со целиот свој ум, слушајте го словото на својот мајчин јазик зашто од бога дојде, словото што ги храни човечките души, славата што ги крепи срцата и умовите."

Нека Ви е честит овој 10 годишен јубилеј и дај боже уште многу такви јубилеји да дочекувате и прославувате. На многаја лета, драги браќа и сестри Македонци, драги пријатели и драги гости. Амин.

На свечената приредба гостите и сонародниците ги поздравил вршителот на работите на Амбасадата Владимир Крстевски.

"Особена ми е чест од името на Амбасадата да Ве поздравам и да го честитам јубилејот – 10 годишнината од формирањето на МПЦО и првата богослужба на македонски јазик во Хрватска. Еден од главните иницијатори за формирање на МПЦО беше, за жал, веќе починатиот проф. Тома Прошев. Неговата љубов кон родната грутка, копнежот кон татковината и МПЦ, неговиот широк ентузијазам ги создадоа темелите на оваа денес респектабилна црковна заедница. Вреднување на оваа национална заедница лежи во фактот дека таа со своите секојдневни активности се покажа како исклучително чесна и вредна, лојална кон хуманите и демократските начела на хрватската држава.

Балгодарејќи на вонредните напори на членството и управата, денес имаме црковна општина, преку која македонските верници целосно можат да ги остваруваат своите верски потреби. Во изминатите години се одбележени сите значајни датуми од црковниот живот на МПЦ.

Тие настани секогаш пружаат исклучителна прилика за позитивна афирмација на македонската држава и Македонската православна црква, нашата историја, култура, духовни постигнувања, етничка особеност и народни обичаи.

Добрите односи меѓу МПЦ и Католичката црква позитивно се одразуваат на соработката меѓу Католичката црква во Хрватска и МПЦО "Св. Злата Мегленска". Амбасадата посебно тоа го цени и искажува благодарност на надлежните служби на католичката црква, посебно за отстапувањето на црквата "Св. Рок" за исполнување на верските и духовните потреби на нејзините членови."

Пригодна програма изведоа пејачката група "Распеана Македонија" и музичката "Т'га за југ" под водство на Стефко Качуров.

На почетокот ја изведоа песната за Св. Кирил и Методиј. За присутните возбудлива беше изведбата на песната "Молитва" со солистите Стојанка Тежак и Александар Качуров.

Приредбата впечатливо ја водеше Марија Георгиева Петриќ.

После програмата дружењето продолжи со скроман коктел.

Марко Паризоски

ИСТОРИЈА НА МАКЕДОНСКАТА ПРАВОСЛАВНА ЦРКВА (V дел)

ОХРИДСКАТА АРХИЕПИСКОПИЈА ВО
ВИЗАНТИСКАТА ЕПОХА

На 9 јануари 1018 година под ѕидините на Драч загинал и последниот претставник на Самоиловото царство, цар Иван Владислав.

Византискиот император Василиј II го освојува и Охрид, престолницата на Самоиловото царство. Пред него се доведени царица Марија, жената на цар Иван Владислав, со целата царска фамилија три синови и шест ќерки и незаконитиот син на Самоил - Трајан. Врзани пред него одат за Костур каде се фатени и двете ќерки на Самоил и со сите нив, закитен со златен венец на главата, влегува во Цариград.

ОХРИДСКА АРХИЕПИСКОПИЈА

Василиј II пристапил кон реорганизација на Самоиловата држава. Од Македонија создава обична византиска провинција поделена со повеќе воено - административни области (теми) на чело со управници. Охридската патријаршија ја симнал во ранг на архиепископија. Таа ја сочувала својата автокефалност т.е. не била зависна од Цариградската патријаршија. Го сменил патријархот Давид, а го назначува Македонецот Јован со титула архиепископ, избран од охридскиот свети синод, со седиште во Охрид.

Со своите хрисули (повелби) Василиј II ја заштитил автокефалноста на Охридската архиепископија и ги потврдил нејзините привилегии. Така била озаконета јурисдикцијата на охридскиот архиепископ. Тој имал големи земјовладетелски права и собирал данок од потчинатите епархии, а посебно од Власите - сточари.

По смртта на Василиј II (1025г.) Византија почнала да води непријателска политика спрема словенското население под јурисдикција на Охридската архиепископија. По смртта на архиепископот Јован (1037 г.), византиската власт го назначува за архиепископ Леон (Лав), по потекло Грк, со што почнала ерата на грчкиот уплив во Охрид-

ската архиепископија. Без оглед на нејзината автокефалност, Цариградската патријаршија незаконито натура свои кандидати и за сите епархии архиереи.

Во XI и XII век високиот клер на Охридската архиепископија ширум ја отвара вратата на грчкото монаштво во Македонија. Византиската власт го помага ова населување, бидејќи грчките калуѓери помагале во ограбувањето на словенското население. Во тоа време сите новоосновани манастири во Македонија биле грчки. Исклучок се монасите и манастирите во триагалникот Вардар - Брегалница - Биничка Морава.

Во времето на архиепископот Леон бил изграден манастир при црквата "Св. Софија" во Охрид. А наследникот на Леон, архиепископот Теодул (1056 - 1065), роден од Мала Азија, ја подигнал во Охрид црквата "Св. Богородица" (денеска Св. Климент).

Мошне поволни услови за основање цркви и манастири имало во времето на династијата Комнени (1081 - 1085 г.). Тогаш биле изградени манастирите "Св. Пантелејмон" и "Св. Ѓорѓи" кај Скопје.

За време на владеењето на цар Алексеј I Комнен охридски архиепископ бил Гркот Теофилакт пратен во Охрид со цел да ја спроведува византиската политика за грцизирање на Охридската архиепископија и словенската паства која ја нарекувале "варвари". Грчкиот јазик станал официјален јазик на богослужбата. Теофилакт се залагал за автокефалност на Охридската архиепископија но не како словенска, туку какко грчка црква.

По архиепископот Теофилакт (1108 г.) дошло до извесно подобрување на правната положба на Охридската архиепископија. Императорот Мануил Комнен (1143 - 1180 г.) со новела во 1144 година ги обновил привилегиите укинати од Алексеј I. Охридскиот архиепископ Константин бил повикан на Цариградскиот собор во 1170 година и бил

во исто рамниште со источните патријарси и со кипарскиот архиепископ, со што се потврдувала автокефалноста на Охридската архиепископија.

ОРГАНИЗАЦИЈАТА НА АРХИЕПИСКОПИЈАТА

Организационата структура на Архиепископијата во XII и XIII век била поставена, како и другите цркви, на два јерархиски принципа: свештено - служителски (ординис) и свештено-управни (јурисдикционис). Првиот принцип се темелел врз основната догма за нејзината структура и живот и бил носител на црковната власт.

Врховното управно тело на Архиепископијата бил Светиот архијерејски синод, на чело со архиепископот. Синодот заседавал еднаш годишно.

Највисокото законодавно управно судско тело го сочинувале сите митрополити и епископи а на чело бил архиепископот.

Архиепископот ја претставувал Архиепископијата пред другите цркви, како и пред световните власти. Со оловен печат ги потпечатувал сите соборски и синодски одлуки. Високиот клер и монаштвото биле безбрачни.

Архиепископијата административно била разделена на епархии, на чело со епархиски архијереи - митрополити и епископи. Епископот управувал со сите цркви и манастири во својата епархија. Седиште на епархијата бил најголемиот град на територијата, а во другите столувале протојерејства. Тие се делеле на парохии на чело со парох (свештеник). При градските цркви, покрај свештениците, имало и факони.

Охридската архиепископија имала развиено и црковно судство. Највисок суд бил архиепископскиот, а потоа епархиските на чие чело бил архиепископот, односно архијереи. Со таква управна структура Охридската архиепископија ги поседувала

сите управни тела и органи како и другите православни цркви. Тоа сведочи дека таа била автокефална црква. Таа сепак, како и другите цркви на територијата на Византија била зависна од византиската државна власт, поточно од византискиот цар.

МАКЕДОНСКОТО МОНАШТВО

Во XI и почетокот на XII век во триагалникот Вардар-Брегалница-Биничка Морава каде било словенско монаштво се јавуваат св. Прохор Пчински, св. гаврил Лесновски и св. Јоаким Осоговски, покрај поранешниот подвижник св. Јован Рилски.

Карактеристика на ова монаштво е што нема никаква сличност со монаштвото на охридските светители св. Климент и св. Наум. Додека охридските светители се претставници на киновиското монаштво и се во служба на народот како учители и просветители, поранешните тројца спомнати монаси се еремити, типични самотници.

Според житието св. Прохор Пчински живеал во првата половина и средината на XI век. Роден е од Овче Поле. Кога родителите сакале да го женат, тој избегал во "пустина" каде поминал 32 години без да види човек.

Тука го нашол ловецот Диоген, на кого св. Прохор му прорекнал дека ќе стане цар и го поучил како да дојде до царската круна, наспоменувајќи му тогаш да се сети на пророштвото. Диоген станал цар околу 1067 година во чест на веќе починатиот испосник св. Прохор изградил нов манастир со намера да во него му ги пренесе моштите. Меѓутоа, св. Прохор му се јавил на сон и побарал да подигне друг манастир на реката Пчиња. Така настанал манастирот "Св. Прохор Пчински".

Според краткото житие св. Гаврил Лесновски - светец "пустиник" бил син на благородни родители кои го дале на учење "книжно". Кога пораснал родителите сакале

да го женат, но тој "сед в манастир и бист мних (монах)". Родум бил од Осечко Поле кај Крива Паланка. Отишол во Лесновскиот манастир, но таму не останал, туку аскетирал околу манастирот триесетина години. Кога починал, посмртните остатоци му биле сместени во манастирот што го добил неговото име. Тоа е денес манастир кај с. Лесново, Кратовско.

Испосникот св. Јоаким Осоговски бил современик на св. Прохор, св. Гаври и св. Јован Рилски. Не се знае каде е роден, али животот го поминал во пост и молитва. Тој не бил "пустиник" туку киновски монах со свештенички чин. Изградени се манастир и црква која е нему посветена и каде во манастирот "Св. Јоаким Осоговски" (близу Крива Паланка) лежат неговите мошти.

СЛОВЕНОМАКЕДОНСКАТА КУЛТУРА

И покрај погрчувањето на високиот клер на Охридската архиепископија, словенската просвета и култура не биле уништени. Епохата на св. Кирил и Методиј, а потоа и Охридската книжевна школа на св. Климент и св. Наум придонесле да се македонскиот народ здобие со своја словенска црква, словенскомакедонска писменост и јазик. За време на Самоиловото царство црквата во Македонија била словенизирана. Но после пропаѓањето и за време на византиската власт, грчкиот висок клер го истиснува словенскиот јазик од богослужбите и ги уништува словенските книги.

И во такви услови од средината на македонскиот народ се јавуваат препишувачи на богослужбени книги на македонскословенски јазик. Некои од тие книжевници јасно пишувале дека Константин филозоф (св. Кирил) ја создал словенската азбука и дека таа е света за нив, па затоа треба да ја чуваат и да ги користат книгите пишувани на неа.

АРХИТЕКТУРАТА И ЖИВОПИСОТ

Македонската архитектура, фрескосликарството и иконографијата во XI и XII век се во тесна врска со византиската уметност и носат белези на источнохристијанскиот експресионизам. Во солунскиот живопис

почнале да се јавуваат македонски мајстори. Но македонското сликарство и зографство постепено се одделувало од Солун и станувало самостојно. Во една базилика во Костур се наоѓаат четири лика кои претставуваат најстар споменик на македонското фрескосликарство. На многу од нив натписите се напишани на грчки јазик.

Најпозната е Охридската сликарска школа основана за време на цар Самоил. Фреските во црквата "Св. Софија" во Охрид претставуваат голема ликовна и иконографска целост во црковното сликарство во XI век. Една од прекрасните споменици на македонското сликарство е манастирската црква "Св. Пантелејмон" во с. Нерези, Скопско. Црквата ја подигнал Алексеј Ангел во 1164 год. Таа е петокуполна, со впишан слободен крст во основата. Од истиот византиски период позната е фрескодекорацијата на црквата "Св. Никола" во Варош - Прилеп. Карактеристичен е вознемириениот и нагласен цртеж што ја истакнува живоста на насликаните фигури и композиции.

Малку податоци има за развојот на македонската средновековна црковна музика. Во предхристијанскиот период македонските Словени имале своја автохтона музика. Подоцниот период спаѓа под влијание на византиската музика и била присутна во богослужбеното пеење. Почетоците на македонското црковно пеење паѓа во времето на св. Климент и св. Наум. Св. Климент како епископ вовел словенска богослужба во Македонија. Тој се залагал за убаво пеење во црквата и така ги учел своите ученици. Во времето на Самоиловото Царство се создале добри услови за развиток на македонскословенската музика, не само како црковно пеење, туку и како световно пеење. Но со пропаѓањето на Самоиловата држава и со воведување на грчкиот јазик во богослужбите било воведено и византиско пеење.

Литература:

Славко Димевски: Историја на македонската православна црква, Македонска книга, Скопје 1989 г. припремил: Марко Паризоски

Доц. д-р. сц. Августина Гулеска Хајдиќ

УДВОЈУВАЊЕ НА СОГЛАСКИТЕ

1. Удвоено се пишуваат согласките *з,с* во префиксираните зборови со *без-, из-, раз-:* *беззабен, беззаветен, беззаконие, беззаконик, беззаконица, беззаштитен, безземјен; иззаборави, иззавитка, иззаврзе, иззагине, иззабради, иззакачи, иззаклучи, иззакрпи, иззалепи, иззамрзне, иззапали, иззапознае, иззимува, иззоба* *раззаби, раззелени, разземе, раззема, раззине, раззори, но: безвучен, безначаен, безлобен; бессемен, бессеменост, бессилен, бессиленост, бессовесен, бессовесник, бессовесност, бессодржаен, бессолен, бессолзен, бссонен, бссоница, бссочен, обессилен, но: бесмртен, бесмислен.*

2. Согласките *д, т* се пишуваат удвоено во сложените зборови со префиксите: *од-, над, под:*

оддава, оддаде, оддалеку, оддалечен, оддел, одделение, одделност, оддели, одделно, одделеност, оддесно, оддолжи;

наддава, наддавач, наддаде, наддел;

поддувна, поддаде, поддоаѓа, поддржи, поддршка;

оттаму, оттука, оттурн;

наттрча;

поттекст, поттик, потточка, поттикне.

2а. Удвоено *т* се пишува и во членуваната форма на именките од женски род што завршуваат на *-т:*

пот - потта, пролет - пролетта, смрт - смртта.

2б. Во членуваната форма на простите и редните броеви што завршуваат на *-т:*

пет - петте, девет - деветте, десет - десетте;

петти, петтиот, деветти, деветтиот, десетти, триесетти.

3. Двојно *ј* се пишува во суперлативната форма кај придавките што почнуваат со *ј:* *јак - најјак, јадар - најјадар, јужен - најјужен, како и кај именките: најјунак.*

4. Сонантот *м* се пишува удвоено во бројните форми: *седуммина, осуммина.*

5. Во неколку зборови се пишува удвоено *л:* *јамболлија, каллив, бакаллак.*

(Според Правописот на македонскиот литературен јазик)

АТИНА ГО ОДРЖА ВЕТУВАЊЕТО

Грција ќе биде отворена дванаест дена за протераните Македонци

Најавениот собир на бегалниците во Лерин за 15 јули, најверојатно ќе биде презаказан за еден месец подоцна

Политичките бегалци по граѓанската војна во Грција ќе можат да влезат во оваа земја во периодот од 10 август до 30 октомври, годинава, и да престојуваат дваесет дена за да ги посетат поранешните живеалишта, соопшти грчкото Министерство за надворешни работи. Ова значи дека на сите Македонци - политички бегалци, на кои досега им беше попречувана посетата на родниот крај, ќе им биде овозможен слободен влез во Грција без какво било ограничување. За влез ќе им биде неопходно да добијат грчка виза, а до 10 август ќе се деталзира начинот на добивање на визите.

Македонскиот амбасадор во Атина, Благој Ханџински, изјави дека одлуката на грчките власти е за поздравување.

- Се прави прв чекор со кој се признава една долгогодишна неправда и проблемот со политичките бегалци почнува да се решава. На почеток ќе им се дозволи посета на родните огништа, а потоа ќе се решаваат проблемите со

државјанствата, имотите и друго - вели Ханџински.

Според амбасадорот Ханџински, се очекува дека ќе биде овозможен влез на сите лица кои се некогашни политички бегалци, односно, нема да им се забранува влезот на лицата од фамозните "црни листи".

- Визи ќе бидат потребни бидејќи Грција е земја во шенген-зона, а за такви земји важи правило во нив да не може да се влезе без визи. Затоа даден е доволен временски период сите лица што ќе сакаат да влезат во Грција, да можат да извадат визи - објаснува Ханџински.

Тој додава дека грчките органи добиле налог да ги разработат сите технички детали за брзо и непречно издавање визи на нашите граѓани. Организаторите на средбата на бегалци не наведуваат дека повеќе илјади граѓани досега ја изразиле желбата да престојуваат во Грција.

Податоците се добиени од Амбасадата на Република Македонија во Република Хрватска.

Детско катиче

ГОЦЕ ДЕЛЧЕВ

Добро знам еден лик
многу драг, многу мил.
Без него овој свет
толку убав не би бил.

Добро знам едно име
окови храбро, смело
кине.
На румени зори
сонце им дари
младоста негова ко жар
се жари.

Еден човек - големо дело

за еден народ лице бело.

Една мисла живот цел
со него дојде денот врел.

Гоце Делчев легенда
жива.

Гоце Делчев
племенит човек.

Гоце Делчев
слобода полет.

Песна ти пеам, песна
за до век.

Коста Стојковски

ЛЕТНА ЛЕКЦИЈА

Музика: Марко Коловски

Текст: Живко Неделковски

У - чев ноќе де - ње, по - ми - нав со пет - ка,
 а - ма то - а у - че - ње се - ка - де се плет - ка.
 У - чам ко - га мо - рам, по - ка - жав на де - ло,
 мал - ку да - се од - мо - рам, о - ти - дов на се - ло. Ја
 пра - шу - вам ба - ба ка - ко зел - ник су - чи?
 "То - а вну - че мо - е мо - ра да се у - чи!" Го
 пра - шу - вам де - до ка - ко мус - так су - чи?
 "То - а вну че мое мо - ра да се учи. Ја ра да се учи."

2 Од учење мене преку глеа ми е,
 јасно како ден е - не сфаќав тие.
 На летниот распуст тоа ми се случил,
 - научав наквст: Мора да се учи.

Рефран

Ја правувам баба... x 2

*Специјалистички
од домашното
огниште*

ТИКВИЧКИ СО СИРЕЊЕ

За 10 лица

Потребен материјал:

500 гр. млади тиквички, 350 гр. бело сирење, 7-8 јајца, 100 гр. брашно, 5 дл. млеко, сол и маснотија.

Начин на приготвување:

Очистените тиквички исечени на тркалца и посолени, панирани со брашно и јајца, се пржат во доста маснотија. Сирењето се ситни, а потоа му се додаваат 2 јајца. Во намачкан сад се редат тиквичките и сирењето.

Се прелева со млеко, измешано со 5 јајца. Се запечува во рерна и се сервира топло.

Вака приготвените тиквички можат да се служат како главно јадење или како гарнир на печено месо.

ДРАГИ ЧИТАТЕЛИ!

Ве молиме за соработка со ваши мислења, ставови и погледи.

Вашите написи, коментари, огласи, реклами, соопштенија и друго треба да пристигнат на Редакцијата за да бидат објавени во наредниот број.

ЗАБЕЛЕШКА: коментарите објавени на страниците на ова списание со потписи на авторите се мислења на истите и не секогаш тие го одразуваат мислењето на Редакцијата. Редакцијата е одговорна само за текстовите без потпис. Материјалите испратени на адреса на ова списание стануваат негова сопственост, освен ако за тоа претходно е постигната поинаква согласност.

GLASILO ZAJEDNICE MAKEDONACA
U REPUBLICI HRVATSKOJ
СПИСАНИЕ НА ЗАЕДНИЦАТА
НА МАКЕДОНЦИТЕ
ВО РЕПУБЛИКА ХРВАТСКА

Главен уредник:
БЛАГОЈА ЈОВАНОВСКИ

Редакција:
Марко Паризоски (Загреб),
Владо Настески (Риека),
Ивица Луетиќ (Сплит),
Слободан Кузевски (Осијек),
Ратко Димовски (Пула),
Августина Гулеска - Хајдиќ (Задар).
Компјутерска обработка: Љупчо Таневски
Лектура: Августина Гулеска - Хајдиќ
Ova glasilo tiska se uz materijalnu potporu
Ureda za nacionalne manjine Vlade Republike
Hrvatske.

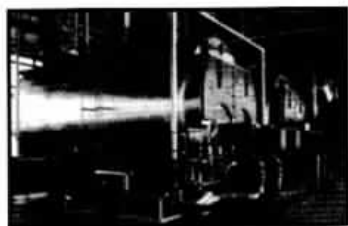
Nakladnik: Zajednica Makedonaca u Republici
Hrvatskoj, Zagreb, Masarykova 16/1,
tel./fax: 01/4872-655

За издавачот: ИЛИЈА ХРИСТОДУЛОВ

Tisak: Gradska tiskara Osijek d.d.

Temeljom odredaba čl. 58 stav 3 Zakona o javnom
informiranju RH (N.N. br. 22/1992. g.) novine su
prijavljene i registrirane pod br. 421 u Ministarstvu
kulture i prosvjete - Sektor informiranja - 14.7.1993. g.

Prema mišljenju Ministarstva kulture i prosvjete Republike
Hrvatske broj 532-03-1/7-94-01 od 10. svibnja 1994. g. ova
tiskovina oslobođena je plaćanja poreza na promet.

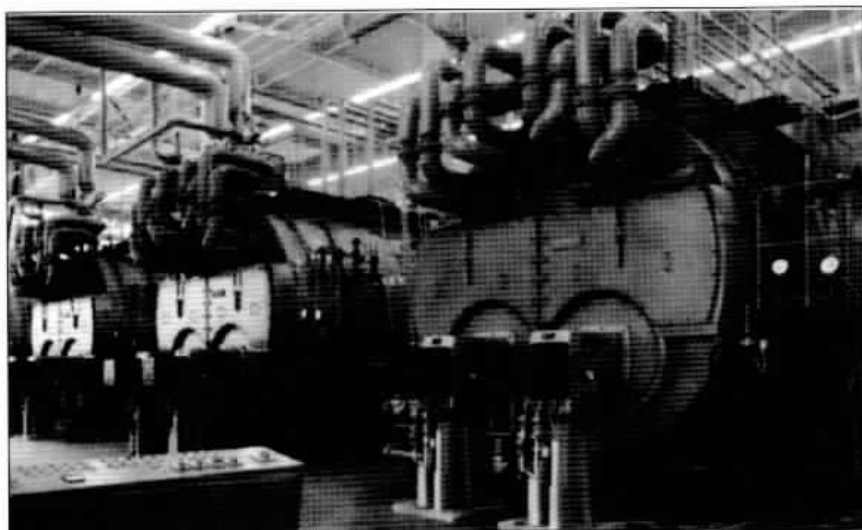
1993 - 2003

termopogon

ZA TRGOVINU I USLUGE, Lojenov prilaz 6, 10 000 Zagreb,
Tel./fax: xx385/1-6601-951, Mob: xx385/6601-951
E-mail: termopogon@net.hr

Montaža i puštanje u probni pogon kompletnih kotlovskih postrojenja u industriji sa cjelokupnom pratećom opremom, loženim tekućim, plinovitim i krutim gorivom.

*Servisiramo, održavamo
i vršimo rekonstrukcije
uključujući i šamotiranje
postojećih kotlovskih
postrojenja. Vršimo
isporuku pojedinačne
opreme kao:*

- KPV i TPV (kemijska i termička priprema vode),
- oprema za sagorijevanje plamenika za tekuće, plinovito i kombinirano (plin-ulje) gorivo,
- opremu za loženje krutog goriva kompletno sa odgovarajućim dimenzijama i kvalitetom svih vrsta ložišta i roštiljnica uključujući transportere, bunkere, ventilatore i ostalo,
- sve vrste rezervnih dijelova za sve vrste kotlova, proizvod TPK Zagreb,
- podešavamo proces izgaranja računalnom analizom dimnih plinova,
- kontroliramo kvalitetu KPV i TPV (kemijski i termički pripremljene vode), kotlovskoj i kondenznoj, te rješavamo probleme vezane uz kvalitetu vode
- vršimo kompletne preglede (defektaža) na kotlovskim postrojenjima. Nakon defektaže u pismenom obliku dajemo stručne savjete o mogućim popravcima ili zamjeni starel/istrošene, odnosno dotrajale opreme novom,
- poslužujemo i rukovodimo kotlovskim postrojenjima u industriji sa svojim stručnim osobljem,
- vršimo nadzor nad opisanim radovima.

Naše dugogodišnje iskustvo stečeno je u Tvornici parnih kotlova iz Zagreba u proizvodnji, te montaži u tuzemstvu i inozemstvu. U 10 g. postojanja, od malog poduzeća smo prerasli u srednje poduzeće sa 5 stalno zaposlenih djelatnika, te nizom vanjskih suradnika. Zajedničkim zalaganjem i radom ostvarili smo i niz zapaženih uspjeha (2002. g. TERMOPOGON d.o.o. je ušao u 1% najproduktivnijih poduzeća u RH). Tijekom godina pružali smo usluge servisiranja i održavanja u velikom broju poduzeća u Republici Hrvatskoj i inozemstvu (uključujući i Republiku Makedoniju), među kojima istaknuto mjesto zauzima i vodeće poduzeće u prehrambenoj industriji iz Zagreba, čije kotlovsko postrojenje na obostrano zadovoljstvo održavamo više od 2 godine. Naš cilj je pružanje vrhunske kvalitete usluga u energetici uz odnos s klijentima koji jamči dugogodišnju suradnju i poslovno zadovoljstvo.

Srdačan pozdrav,

M. Đordevski

Оро "Тресеница"

Тешкото